

školski volonterski programi
u zaštićenim područjima prirode

VOLONTIRAJ ZA PRIRODU, VOLONTIRAJ ZA SEBE!

**Priručnik za razvoj školskog
volontiranja u zaštićenim
područjima prirode**

2019.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

IMPRESSUM

Izdavač: Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Obala hrvatskog narodnog preporoda 7/III, 21 000 Split

Autori/ce: Duška Milinković, Josipa Ursić (Liga za prevenciju ovisnosti), Zrinka Jakl, Miranda Šimac, Valentina Štambuk, Marin Spetić (Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce)

Urednice: Duška Milinković, Zrinka Jakl

Lektura: Tina Disopra Zalović (Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce)

Fotografije: baza fotografija javnih ustanova nacionalnih parkova i parkova prirode Republike Hrvatske (grupa autora); Liga za prevenciju ovisnosti; Udruga Sunce

Grafičko oblikovanje: ACT Printlab d.o.o.

Tisk: Jafra Print d.o.o.

Naklada: 600 primjeraka ukupno 56 stranica, korice

Godina izdanja: 2019.

ISBN: 978-953-7810-05-4

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice u Splitu pod brojem 170924059.

Citiranje: Milinković, D., Jakl, Z. i sur. (2019): Priručnik za razvoj školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode - VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE!. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Split.

UDRUGA ZA PRIRODU, OKOLIŠ I ODRŽIVI RAZVOJ

Liga za
prevenciju
ovisnosti

Sufinanciranje bespovratnih sredstava osigurano je temeljem Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali iz Europskog socijalnog fonda te sredstava Državnog proračuna RH (PT1). Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Više informacija o fondovima Europske unije možete pronaći na mrežnim stranicama www.strukturnifondovi.hr. Stajališta izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Udruge za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce i ne odražavaju nužno stajalište Europske unije niti Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

SADRŽAJ

Uvod	3
Volontiranje u zaštićenim područjima	3
Projekt volontiraj za prirodu, volontiraj za sebe!	8
Odgoj za volontiranje – zakonski okvir školskog volontiranja	13
Školski volonterski klubovi	16
Dobrobiti školskog volontiranja u zaštićenim područjima	17
Inkluzivno volontiranje - alat socijalnog uključivanja	19
Motivacija, izazovi i osnove održivosti školskih volonterskih programa u zaštićenim područjima – iskustvo projekta	21
Uloga koordinatora volontera – praćenje i podrška volonterskih aktivnosti	25
Koraci u osmišljavanju i provedbi školskih volonterskih programa u zaštićenim područjima – iskustvo projekta	27
Formiranje projektnog tima i razvoj partnerstva	28
Edukacija koordinatora volontera	30
Osmišljavanje i izrada volonterskih programa	31
Informiranje i regrutacija školskih volontera	33
Edukacija školskih volontera	35
Priprema volonterskih akcija	36
Provedba volonterskih akcija	39
Facilitacija partnerskih odnosa i komunikacija s javnošću	42
Evaluacija volonterskih programa	44
Evaluacija utjecaja projekta na školske volontere	44
Evaluacija volontera na projektu	49
Prilozi	51
Korištena literatura	55

UVOD

Priručnik za razvoj školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode - VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! namijenjen je odgojno-obrazovnim ustanovama, javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjima, organizacijama civilnog društva te svim onima koji rade s mladima, kao i na razvoju volontiranja u prirodi.

Priručnik je izrađen u okviru projekta „VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! – školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“ financiranog u okviru javnog poziva iz 2016. za finansiranje projekata „Podrška organizatorima volontiranja za unaprjeđenje menadžmenta volontera i provedbu volonterskih programa“ iz sredstava Europskog socijalnog fonda.

VOLONTIRANJE U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

„More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljiste, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnoga, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu.“ (Ustav Republike Hrvatske)

Zaštićena područja svojom ljepotom, bogatstvom i raznolikošću predstavljaju temeljnu vrijednost i jedno od najznačajnijih prirodnih dobara Republike Hrvatske. Zbog specifičnog geografskog položaja gdje se isprepliću panonski, dinarski, mediteranski i predalpski biogeografski utjecaji, Hrvatska je izrazito bogata u smislu krajobrazne i biološke raznolikosti. Zakonom o zaštiti prirode zaštićeno je 408 područja koja obuhvaćaju 8,54% ukupne površine Republike Hrvatske, odnosno 12,22% kopnenog teritorija i 1,94% teritorijalnog mora. Uz zaštićena područja, u Hrvatskoj postoje i područja proglašena važnima zbog očuvanja vrsta i staništa od europskog značaja. Ta područja čine ekološku mrežu (Natura 2000) koja obuhvaća 36,73% kopnenog teritorija i 15,42% obalnog mora Republike Hrvatske.

Nacionalnim parkovima i parkovima prirode upravljaju javne ustanove osnovane na nacionalnoj razini. Ostalim zaštićenim područjima i najvećim dijelom ekološke mreže upravljaju županijske te nekoliko lokalnih javnih ustanova. Javne ustanove brinu o zaštiti i promicanju zaštićenog područja u cilju očuvanja izvornosti prirode, nesmetanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara te prikupljaju podatke u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode.

„Zaštićeno područje je geografski jasno određen prostor koji je namijenjen zaštiti prirode i kojim se upravlja radi dugoročnog očuvanja prirode i pratećih usluga ekološkog sustava“ (Zakon o zaštiti prirode, NN 80/13, 15/18, 14/19).

Volonteri svojim radom na različite načine mogu doprinijeti radu javnih ustanova zaštićenih područja: obavljanjem specifičnih poslova za koje javna ustanova nema dovoljno kapaciteta, obavljanjem veće količine posla u kraćem vremenskom periodu, kao podrška tijekom specifičnih vremenskih perioda i događanja za vrijeme kojih se povećavaju opseg i složenost poslova, kao nepristrane osobe koje nemaju ulog u javnoj ustanovi te kao takve mogu na drugačiji način pristupiti korisnicima i lokalnoj zajednici i dati novu dimenziju radu javne ustanove.

Osim pružanja direktnе podrške radu javnih ustanova, važnost volontiranja u zaštićenim područjima je i u osvještavanju stanovništva, posebno mlađih o izazovima u upravljanju, rastućim problemima u okolišu te kako svaki pojedinac može doprinijeti očuvanju prirode za buduće generacije. Osvješteni i educirani, volonteri postaju ambasadori zagovaranja očuvanja prirode i konkretnih promjena u svojim zajednicama.

Mladi su danas sve više okrenuti tehnologijama i postaju odvojeni od prirode. Volontiranje u prirodi omogućava barem kratki odmak od tehnološkog društva i potiče razvoj zdravih stilova življenja, naviku šetnje i boravka u prirodi. To iskustvo mlađima pomaže u boljem razumijevanju prirode i razvijanju odgovornog odnosa prema prirodi i okolišu.

Dobrobiti boravka u prirodi:

- Udisanje čistog zraka opušta organe i mišiće te pospješuje pravilan rad cijelog tijela, smanjuje upale, regulira krvni tlak.
- Sunčeve zrake izvor su vitamina D, važnog u imunološkom sustavu organizma.
- Izloženost širokom spektru prirodnih boja ima balansirajući utjecaj na psihičko i emotivno zdravlje.
- Boravak u prirodi pomaže psihičkoj i emocionalnoj opuštenosti, koja dovodi do inspiracije i kreativnosti.
- U prirodi češće stavljamo tijelo u položaje koji nam prirodno bolje odgovaraju (za razliku od višesatnog sjedenja ili stajanja).
- Pospješuje sluh – tišina godi našim ušima, koje su svakodnevno izložene buci i različitim zvučnim podražajima kao i brojnim informacijama. Prirodni zvukovi djeluju opuštajuće, ali i izoštravaju naš sluh.
- Pospješuje njuh – priroda je nepresušan izvor aroma, koje imaju snažan utjecaj na naše emotivno i psihičko stanje.
- Pospješuje koncentraciju – relaksirajući tijelo i otpuštajući nepotrebne misli, postajemo fokusiranjiji, dobivamo širu percepцију problema i inspiraciju za njihova rješenja.

- Promatranje prirodnih ciklusa i procesa može nas podsjetiti da za sve postoji mogućnost, vrijeme i mjesto, podsjetiti nas da je nužno usporiti i imati vrijeme za odmor, kako bi sretno i dobro funkcionirali. Također, uči nas strpljenju prema sebi i drugima.
- Opažanjem biljnih i životinjskih vrsta oko sebe, podsjećamo se da smo i mi samo dio ekosustava, međusobno povezani i ovisni o svim njegovim sastavnicama.

Brojne su aktivnosti u zaštićenim područjima u koje se mogu uključiti školski volonteri. Volonterske programe važno je osmišljavati u bliskoj suradnji s javnim ustanovama koje upravljaju zaštićenim područjima i nastavnicima/odgajateljima. Na taj način moguće je osmisлити programe koji istodobno odgovaraju stvarnim potrebama zaštićenih područja i primjereni su za školski uzrast. Volonterske aktivnosti trebaju se unaprijed planirati i uvrstiti u Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja javnih ustanova zaštićenih područja.

Primjer aktivnosti u zaštićenim područjima u koje se mogu uključiti školski volonteri:

Radovi na terenu:

- uklanjanje invazivnih vrsta
- održavanje botaničkih vrtova i parkova
- aktivno održavanje ugroženih staništa
- izgradnja i održavanje hraništa za životinje
- rad na smanjenju opasnosti izbijanja požara (ručno krčenje)
- održavanje i izgradnja staza
- čišćenje plaža i staza te sakupljanje otpada
- obnova suhozida, maslinika i sl.

Istraživanje:

- kartiranje i praćenje stanja vrsta i staništa
- istraživanja geološke i biološke raznolikosti
- istraživanje arheoloških nalazišta
- snimanje i fotografiranje flore i faune, znamenitosti parkova, posjetitelja i sl.
- prikupljanje različitih osnovnih informacija i unos podataka.

Podrška i logistika:

- podrška tijekom festivala, otvorenih dana, natjecanja i sl.
- podrška u provedbi nadzora na terenu – mladi čuvari prirode
- podrška u edukacijskim i interpretacijskim aktivnostima
- distribucija edukativnih i promotivnih materijala.

U okviru „Projekta integracije u EU Natura 2000 (NIP projekt)”, a u koordinaciji Udruge za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, 2016. godine prvi put uspostavljen je administrativni i komunikacijski okvir za volontiranje u hrvatskim nacionalnim parkovima i parkovima prirode. U okviru projekta razvijena su 33 volonterska programa u 19 javnih ustanova te je postavljena internetska platforma za prijavu zainteresiranih, uglavnom individualnih i punoljetnih volonterova. Projekt „VOLOntlraj za PRIRODU, VOLOntlraj za SEBE! nastavak je suradnje započete u okviru NIP projekta, čiji je cilj širenje mogućnosti volontiranja i na mlađu populaciju.

The screenshot shows the homepage of the website 'VOLONTIRAJ U PARKOVIMA HRVATSKE'. The header features a green logo with a stylized leaf or mountain shape, followed by the text 'VOLONTIRAJ U PARKOVIMA HRVATSKE' and a search bar. Below the header, there are navigation links for 'VOLONTERSKI PROGRAMI U PARKOVIMA HRVATSKE', 'PRIJAVI SE ZA VOLONTIRANJE', 'GALERIJE', and 'KONTAKT'. The main content area features a large image of a rocky mountain peak with autumn foliage. Below this image is the text 'VAŠ DOBROVOLjni RAD JE NAJLUPIJ DAK KOGO MOŽEĆE POČUDITI PРИРОДI'. The page is divided into several sections, each representing a different national park or nature reserve:

- ŽELIM VOLONTIRATI:** A section for people interested in becoming volunteers, with a button to 'PRIJAVI SE'.
- TELASČICA:** Information about the Telascica National Park, featuring a photo of a person walking.
- PAPUK:** Information about the Papuk Nature Park, featuring a photo of a landscape.
- ŽUMBERAK - S.G.**: Information about the Žumberak-Slovenj Gradec Nature Park, featuring a photo of a bird.
- KRIKA:** Information about the Krika Nature Park, featuring a photo of a landscape.
- MJET:** Information about the Mjet Nature Park, featuring a photo of a sunset over water.
- LONJSKO POLJE:** Information about the Lonjsko Polje Nature Park, featuring a photo of a traditional building.

<http://volonteri.parkovihrvatske.hr/hr/>

PROJEKT VOLontiraj za PRIRODU, VOLontiraj za SEBE!

Projekt „VOLontiraj za PRIRODU, VOLontiraj za SEBE! – školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“ promovirao je i poticao provedbu programa školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode te rad na razvoju socijalnih vještina mladih. Projekt je trajao 24 mjeseca i to u razdoblju od 01.09.2017. do 31.08.2019. Ukupni iznos projekta bio je 1.211.473,24 kn, pri čemu je sufinanciranje Europske unije iz Europskog socijalnog fonda iznosilo 1.039.516,75 kn.

Nositelj projekta bila je Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, a proveden je u partnerstvu s Ligom za prevenciju ovisnosti, Obrtno tehničkom školom Split, Srednjom školom Ivana Lucića – Trogir, Centrom za pružanje usluga u zajednici Split, Javnom ustanovom „Park prirode Biokovo“, Javnom ustanovom „Nacionalni park Krka“, Javnom ustanovom „Park prirode Vransko jezero“ i Javnom ustanovom „Park prirode Telašćica“.

Ciljevi projekta:

1. razviti i unaprijediti kapacitete u odgojno-obrazovnim institucijama i javnim ustanovama za zaštitu prirode te kapacitete partnerskih udruga za volontiranje mladih u zaštiti okoliša i prirode
2. povećati broj educiranih i osnaženih volontera srednjoškolaca za aktivno sudjelovanje i volontiranje u zajednici u sektoru zaštite prirode i okoliša
3. osigurati prijenos znanja i iskustava te promovirati provedbu programa školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode.

Glavne aktivnosti:

- razvoj programa volontiranja u zaštiti prirode za srednjoškolski uzrast i edukacija za provedbu
- provedba programa školskog volontiranja
- evaluacija provedbe, dokumentiranje rezultata projekta, osiguravanje održivosti.

Rezultati:

- Putem treninga i prakse, vještinama za rad s volonterima educirano je i osnaženo 20 novih koordinatora volontera iz partnerskih organizacija.

- Organizirano je 18 informativnih radionica u partnerskim školama i Centru putem kojih je o mogućnostima volontiranja u okviru projekta informirano 379 mladih.
- Održano je 18 edukacijskih radionica putem kojih je 88 mladih u partnerskim školama i Centru educirano o tome što je volontiranje, kao i o zaštiti okoliša, parkovima koje će posjetiti i volonterskim akcijama koje će provoditi. Također, ojačali su komunikacijske i socijalne vještine.
- Razvijeno je 6 novih volonterskih programa za volontiranje školskih volontera u zaštićenim područjima NP Krka, PP Telašćica, PP Vransko jezero i PP Biokovo.

- Provedene su ukupno dvije dvodnevne i dvije jednodnevne volonterske akcije u zaštićenim područjima NP Krka, PP Telašćica, PP Vransko jezero i PP Biokovo. Ukupno je provedeno 6 dana volontiranja, u koje je uključeno 70 školskih volontera koji su odradili 1570 volonterskih sati.

Dodatnih četvero volontera pratilo je projekt tijekom cijele provedbe i ostvarilo 368,5 sati. Ukupna vrijednost volonterskog rada na projektu izražena u kunama je $1938,5 \text{ h} * 33 \text{ Kn} = 63.970,5 \text{ kn}$.

- Volonterski program „Mladi u obnovi suhozida“ - Nacionalni park Krka – Kod ulaza Lozovac obnovljeno je sto metara suhozida.

- Volonterski program „Mladi u obnovi suhozida i puteljaka“ - Park prirode Biokovo – U Botaničkom vrtu Kotišina obnovljeni su 15 metara suhozida, dva puteljka, edukativna ploča i podzid s klupicom za odmaranje.
- Volonterski programi „Mladi čuvari biljne ravnoteže“ i „Mladi uređivači posjetiteljske opreme“ - Park prirode Vransko jezero – Obnovljeni su boja na promatračnici i mostu pored jezera te stolovi i klupe za posjetitelje parka. Uklonjene su nepoželjne biljne vrste na području kanala Prosika.

- Volonterski program „Morska eko patrola“ - Park prirode Telašćica – Prikupljeno je 149 kilograma otpada, od toga 130 kg plastike, 14 kg stakla, te nešto manje gume, metalnog i tekstilnog otpada.

- Provedena je sustavna evaluacija utjecaja iskustva volontiranja na školske volontere te zadovoljstva sudjelovanja na projektu.
- Provedena je interna evaluacija uspješnosti projekta te je izrađen Plan održivosti volonterskih programa.
- Izrađeni su promotivni materijali projekta kojima se ojačala vidljivost projekta, ali su imali i važnu ulogu u jačanju osjećaja zajedništva tijekom volonterskih akcija.

- Projektne aktivnosti redovito su promovirane u medijima i na društvenim mrežama, a emitirano je i osam radijskih emisija u partnerstvu s Radio Suncem u kojima su gostovali i volonteri, a razgovaralo se o mladima, volonterstvu i zaštiti okoliša.

- Održana je dvodnevna „Konferencija o školskim volonterskim programima u zaštićenim područjima prirode - Završna konferencija projekta „VOLontraj za prirodu, VOLontraj za SEBE“ na kojoj su predstavljeni rezultati projekta te razmijenjena nacionalna i međunarodna iskustva o školskom volontiranju u prirodi. Na konferenciji je sudjelovalo 55 predstavnika zaštićenih područja, odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva.

- Izrađen je i distribuiran „Priručnik za razvoj školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode - „VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE“.

ODGOJ ZA VOLONTIRANJE – ZAKONSKI OKVIR ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA

U Republici Hrvatskoj volonterstvo je regulirano Zakonom o volonterstvu (NN 58/07, 22/13). Volontiranjem se smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, bez isplate novčane nagrade ili druge imovinske koristi.

Volontiranje je prepoznato i promiče se kao aktivnost ili usluga od interesa za Republiku Hrvatsku koja dovodi do aktivnog uključivanja osoba u društvena zbijanja, osobnog razvoja, poboljšanja kvalitete života, izgradnje socijalnog kapitala te do razvoja humanijega i ravnopravnijega demokratskog društva. Volontiranjem se stječu iskustva i razvijaju kompetencije potrebne i korisne za aktivno sudjelovanje u društvu, osobni razvoj i vlastitu dobrobit.

Školsko volontiranje, kao oblik volontiranja, predstavlja koncept u kojem škole, kao odgojno-obrazovne institucije, mogu promicati, poticati i organizirati volonterski rad. Uloga škole podrazumijeva informiranje učenika o značaju, vrijednostima i mogućnostima volontiranja te pružanje podrške učenicima kod organiziranja volonterskih aktivnosti unutar i izvan škole.

Zakonom o volonterstvu definira se i tko je volonter, što je posebno važno u kontekstu školskog volontiranja. Tako se primjerice, volonterom smatra osoba koja ima najmanje 15 godina, a maloljetne osobe s navršenih 15 godina sklapaju ugovor o volontiranju. Potrebno je da s aktivnostima bude suglasan zakonski zastupnik te da se aktivnosti ne obavljaju u razdoblju između 20.00 i 6.00 sati radnim danom te između 23.00 i 6.00 sati vikendom ili praznicima.

Volontiranje osoba mlađih od 15 godina naziva se odgojem za volontiranje. To podrazumijeva volontiranje učenika u odgojne i obrazovne svrhe, i to na način koji pridonosi njegovu razvoju i socijalizaciji. Također, organizator volontiranja mora biti odgojno-

obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela. Ovakvom regulativom potiče se upravo odgojno-obrazovne institucije da aktivnije i intenzivnije promiču i provode volontiranje unutar svojih institucija.

Djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske te u neformalnim oblicima učenja potrebno je upoznati s vrijednostima, ulogom i značajem volontiranja, omogućiti im stjecanje iskustva volontiranja, te kroz građanski odgoj i obrazovanje razviti cjelovitu sposobljenost za volontiranje, društvenu solidarnost i aktivno građanstvo. Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13)

Odgoj i obrazovanje ostvaruju se u školama na temelju nacionalnog kurikuluma, nastavnog plana i programa, te školskog kurikuluma. Svake školske godine škola je dužna izraditi školski kurikulum i godišnji plan i program rada kao osnovne dokumente na temelju kojih radi.

Školski kurikulum donosi se na temelju nacionalnog kurikuluma, a utvrđuje dugoročne i kratkoročne planove i program rada škole s izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, nastavni plan i program izbornih predmeta i druge odgojno-obrazovne aktivnosti, te programe i projekte prema smjernicama Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda.

Edukacije za volontere i koordinatorе volontera te volonterske akcije potrebno je planirati i uvrstiti u nastavni kurikulum srednjih škola te Godišnji plan i program ustanova socijalne skrbi.

Školski kurikulum donosi Školski odbor do 30. rujna tekuće školske godine na prijedlog Nastavničkog vijeća, a sukladno članku 28. stavak 7. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Stoga je volonterske akcije i općenito volonterske programe u kojima će sudjelovati škola, potrebno prijaviti na razmatranje Nastavničkom vijeću do 15. rujna tekuće školske godine.

U kurikulumu Obrtno tehničke škole 2018. - 2019. u okviru poglavljia Izvannastavne aktivnosti nalazi se Školski volonterski klub čiji je cilj odgoj mladih na području solidarnosti, humanosti, međusobnog pomaganja te volontiranje u lokalnoj zajednici. Namjena programa je stjecanje znanja o vlastitoj aktivnoj ulozi u lokalnoj zajednici i u vlastitom životu, pomaganje ranjivim skupinama populacije, upoznavanje i razvoj osobnih kapaciteta, razvoj osobnosti, stjecanje volonterskog iskustva. Nositeljice programa su: Marijana Petrić Maršić, dipl. psih. i Ružica Vorgić Kravica, prof. ped. te učenici škole, a način realizacije programa je putem organizacija različitih volonterskih akcija na razini škole.

ŠKOLSKI VOLONTERSKI KLUBOVI

Potreba za doprinosom, bilo da dajemo svoje znanje, vrijeme ili neki drugi oblik energije, pojedincu ili prirodi, već dugo je sastavni dio tradicije naših lokalnih zajednica. Solidarnost je tradicionalno jedna od visoko vrednovanih vrijednosti u našem društvu, bez obzira na postojeću društveno ekonomsku situaciju. Vrijednosti dobrovoljnog pomagačkog rada iz generacije u generaciju prenose se na različite načine: roditeljskim primjerom, (ne)strukturiranim volonterskim aktivnostima u okviru škole ili neke druge obrazovne, javne ili institucije socijalne skrbi. Također, promocijom dobre prakse volontiranja među mladima volontiranje sve više postaje „dir“ i pozitivna vrijednosna identifikacija mlađih.

Volonterski klubovi oblik su strukturiranog pristupa razvoju volontiranja u školi koji može biti organiziran i djelovati u sklopu škole, no moguće ih je organizirati i u institucijama socijalne skrbi, učeničkim domovima, organizacijama civilnog društva i slično.

Obično na razini škole ili odgojne ustanove osnivanje volonterskog kluba pokreću motivirani predstavnici školskih stručnih službi, bibliotekari ili nadahnuti profesori koji pomagačku dimenziju njeguju i kao osobnu vrijednost. U tom procesu bitna je uspostava volonterskog kluba kao formalne strukture budući da standardizirani pristup olakšava djelovanje, no to je ujedno i veća pretpostavka održivosti. Formalna struktura prepostavlja definirane oblike djelovanja, voditelje aktivnosti, vrstu aktivnosti, mjesto i vrijeme provedbe aktivnosti, informiranje, regrutiranje i uključivanje učenika, planiranje i koordiniranje aktivnosti, praćenje i izvještavanje volonterskih sati, promociju volonterskih aktivnosti te poduku mlađih o koracima osmišljavanja projekta/volonterske akcije. Volonterske aktivnosti predstavljaju konkretan doprinos odgojno-obrazovnoj funkciji institucije, te uče mlade solidarnosti, odgovornosti i proaktivnom pristupu u rješavanju problema zajednice. Zajednički cilj im je ostvarivanje pozitivnih društvenih promjena.

DOBROBITI ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Svijest o dobrobiti i značaju volontiranja razvija se od najmlađe dobi, u čemu ključnu ulogu ima škola. U slučaju školskog volontiranja u zaštićenim područjima, dobrobit volontiranja prisutna je kod svih uključenih i šire.

Dobrobiti za školske volontere:

- rast samopouzdanja i osobnog zadovoljstva
- mogućnost zabave i druženja s istomišljenicima
- razvijanje solidarnosti i suošjećanja
- učenje strpljivosti i ljubaznosti
- razumijevanje različitosti
- razumijevanje ideje aktivnog građanstva
- razvijanje vještina vođenja razvijanje kritičkog mišljenja
- osvještavanje slobodne volje i slobodnog vremena
- razvijanje novih znanja i vještina
- širenje društvenog kruga i nova prijateljstva
- pobuđivanje interesa o važnim pitanjima i nadahnuće drugima
- sudjelovanje u aktivnostima zdravim za um i tijelo
- boravak u najljepšim dijelovima Hrvatske
- učenje o problemima zaštite prirode i proaktivnim rješenjima
- učenje novih i održavanje postojećih vještina
- stjecanje liderskih vještina, radnog iskustva i mogućih poslovnih kontakata.

Dobrobiti za škole:

- djeluje kao "škola - prijatelj zajednice"
- odgovara na stvarne potrebe zajednice
- osjećaj pripadnosti zajednici
- osjećaj zadovoljstva školskog kolektiva
- unaprjeđenje odnosa između nastavnika i učenika
- sadržajniji školski kurikulum
- jačanje povjerenja.

Dobrobiti za javne ustanove zaštićenih područja:

- obavljanje poslova za koje javna ustanova nema dovoljno kapaciteta
- obavljanje velike količine posla u kratko vrijeme
- unaprjeđenje edukacijskog kapaciteta javne ustanove i zaštićenog područja
- jačanje edukacijske i socijalne uloge zaštićenih područja
- otvaranje javne ustanove prema javnosti - uključivanje javnosti
- njegovanje suradničkog odnosa sa školama - učenicima i nastavnicima
- informiranje i edukacija mladih i njihovih roditelja o ugroženosti i potrebama zaštićenih područja te ustanova koje njima upravljaju.

Dobrobiti za zajednicu:

- dostupnost različitih usluga u zajednici
- osviješteni mladi ljudi kao aktivni članovi društva
- rješavanje stvarnih problema u zajednici
- stvaranje novih vrijednosti u zajednici
- pozitivan utjecaj na život drugih
- socijalno uključivanje na djelu
- mogućnost preobrazbe zajednice
- širenje etičkog i bioetičkog senzibiliteta
- doprinos rješavanju bioetičkog problema svakidašnjice
- priroda i zaštićena područja kao sastavni dio zajednice, a ne izolirana područja.

INKLUZIVNO VOLONTIRANJE - ALAT SOCIJALNOG UKLJUČIVANJA

Suradnjom ostvarenom na projektu, pokazalo se da je volontiranje u zaštiti prirode, osim za školsko volontiranje, prikladno i za inkluzivno volontiranje koje podrazumijeva uključivanje socijalno osjetljivih skupina.

Inkluzivno volontiranje možemo definirati kao volontiranje dostupno svim ljudima, bez obzira na dob, kulturu, rod, seksualnu orijentaciju, nacionalnost, vjeroispovijest, socijalni status ili invalidnost. Inkluzija u kontekstu volontiranja znači sudjelovanje osobe s nekom poteškoćom, koja joj inače smanjuje mogućnosti uključivanja, u redovno volontiranje.

„Sudjelovanjem u projektu dobio sam prihvatanje različitosti drugih.“ Korisnik Centra za pružanje usluga u zajednici Split

„Osmišljeni i provedeni grupni volonterski programi u zaštiti prirode pokazali su se uspješima za provedbu školskog volontiranja ali i inkluzivnog volontiranja koje podrazumijeva uključivanje socijalno osjetljivih osoba“, jedan je od zaključaka evaluacije projekta.

„Poticanje društvene integracije je besmislena aktivnost ako se ljudima ne pruži mogućnosti da se okupljaju. Volontiranje čini upravo to. Volontiranje građanima pomaže da se povežu s drugim ljudima u svojoj lokalnoj zajednici. Ono stvara veze i zajedničke identitete koji nadilaze površne razlike koje bi se inače mogle činiti važnim. Volontiranje pruža i smislen način nošenja s društvenim problemima – kao što su smanjenje društvene izolacije ili poboljšanje mentalnog zdravlja – kako volonteru tako i osobi za koju se volontira.“ Gradonačelnik Londona Sadik Khan

Volontiranje je društveni fenomen koji u sebi nosi veliki potencijal osobne i društvene preobrazbe. U procesu volontiranja osoba se mijenja, upoznaje sebe, razvija samopouzdanje, samopoštovanje, unaprijeđuje komunikacijske vještine, osvještava osjećaj doprinosu drugima, nalazi novi životni smisao, a često i novi životni smjer. Volontiranje često djeluje vrlo inspirativno i osnažujuće, kako na volontera tako i na onoga koji prima njegovu pomoć. Pogledamo li dalje od uvrježenih, pogrešnih mišljenja, pripadnici tzv. marginaliziranih skupina u svaki volonterski program, pa tako i u ustanovu, unose jedinstven spoj vrijednosti, znanja i vještina. Takvi programi razbijaju predrasude i stereotipe, doprinose smanjenju diskriminacije i mijenjaju percepciju o skupinama ljudi koji su do sada u pravilu bili primatelji (volunteerskih) usluga. Programi koji omogućavaju volontiranje pripadnika socijalno osjetljivih skupina osvještavaju specifičan i jedinstven doprinos, koji te skupine mogu volontirajući pružiti društvu pružajući im priliku za napuštanje uloge korisnika i ulazak u ulogu pomagača te tako i pronalazak svog mesta u njemu, a ne na njegovim marginama.

Prema toj definiciji, korisnici ustanova socijalne skrbi i učenici smanjenih intelektualnih kapaciteta spadaju u socijalno isključene skupine. Isto tako, mladi izraženih intelektualnih sposobnosti ili talenata, zbog svoje različitosti mogu se osjetiti društveno izolirani. Stoga su njihovi odgajatelji i nastavnici, koordinatori volontera, u ovom projektu prepoznali izuzetnu priliku za njihovu društvenu afirmaciju te razvoj njihovog samopouzdanja i samopoštovanja, a što su potvrdili i sami volonteri u evaluacijskim anketama tijekom provedbe projekta.

Rezultati evaluacije projekta značajno pokazuju da volontiranje ima potencijal doprinos osobnom osjećaju vrijednosti, učinkovitosti, korisnosti i cijenjenosti pojedinca u odnosu na društvo.

„Socijalna mreža volontera je pozitivan oblik organiziranja i obrazovanja te predstavlja društveni aktivizam za boljšak zajednice”, jedan je od zaključaka projektne evaluacije.

„U ovom projektu naši korisnici/volonteri imaju okolinu koja pruža potporu i vrlo je motivirajuća, a aktivnosti su tako posložene da odgovaraju njihovim interesima i sposobnostima, uz razvijanje novih vještina i znanja o procesima volontiranja, ekologije i ljudskim odnosima. Mišljenja sam da smo na pravom putu socijalne integracije skupine korisnica i korisnika s poteškoćama u ponašanju i zato hvala od srca udrugama civilnog društva i školama koji su naši partneri na projektu.“ Edin Nurkić, voditelj Odjela smještaja, timske procjene i prihvata, koordinator volontera, Centar za pružanje usluga u zajednici Split

MOTIVACIJA, IZAZOVI I OSNOVE ODRŽIVOSTI ŠKOLSKIH VOLONTERSKIH PROGRAMA U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA – ISKUSTVO PROJEKTA

Prilikom osmišljavanja i planiranja volonterskih programa važno je uzeti u obzir specifične potrebe, motivaciju i kapacitete, ali i izazove njihove provedbe u organizacijama uključenim u ovaj oblik volontiranja.

Motivacija

„Iz perspektive škole kao odgojno-obrazovne ustanove, volonterske aktivnosti u organizaciji škole ponajprije shvaćamo kao odgojne. U želji i nastojanju da škola ne postane tek formalna ustanova usmjeren na znanje i odgoj koji je više individualan i strukturiran, volontiranje se pojavljuje kao niz organiziranih aktivnosti koje potiču solidarnost, suosjećanje, osvještavanje slobodne volje i slobodnog vremena pojedinca, usmjerenih na ostvarivanje konkretnih dobrobiti za pojedinca, ali i za zajednicu u kojoj živi. Uključivanjem u volonterske aktivnosti škola izlazi iz svojih okvira i izravno ulazi u lokalnu zajednicu te tako postaje živi dio nje. Učenici se nalaze u novom prostornom i socijalnom okruženju u kojem, funkcionirajući u novim životnim situacijama, grade samopouzdanje stvarajući nove prilike za društvenu afirmaciju. Sama zajednica dobiva nove generacije mladih ljudi, koje će nesebičnim sudjelovanjem u zajednici pridodati niz novih vrijednosti.“ Ružica Vorgić Krvavica, prof. ped., Obrtna tehnička škola Split

„Škola upoznaje mlade s vrijednostima volontiranja, čime se najbolje ostvaruje koncept iskustvenog učenja. Učenici afirmiraju pozitivne vrijednosti te razvijaju socijalne vještine. Volontiranje učenicima omogućuje izgradnju njihovog moralnoga identiteta i potiče ih na stvaranje pozitivnih promjena u zajednici. Škola postaje aktivni član lokalne zajednice i šire javnosti koja djeluje i vrednuje ono što se u njima čini, a lokalna zajednica i šira javnost djeluje i vrednuje ono što se u školi uči i čini.“ Anita Klarić, prof. sociologije i filozofije, koordinatorica volontera, Srednja škola Ivana Lucića Trogir

Ustanova socijalne skrbi, čiji su korisnici mladi s poremećajima u ponašanju, motivaciju za provedbu volonterskih programa vidi u prilici za ponovno uključivanje svojih korisnika u zajednicu te kao jedan od načina zaustavljanja njihove daljnje stigmatizacije. Prilika je to i da ovi mladi ljudi vrate zajednici ono što su od nje dobili, a ujedno i model za uspostavu jedne drugačije mreže socijalne podrške.

Također, kao jedan od rizika socijalne isključenosti, detektiran je i neadekvatan tretman darovitih učenika, a on može biti uspješno preveniran njihovim uključivanjem u volontiranje.

Predstavnici javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima drže kako je, osim njihove pomagačke uloge, volontere važno uključiti i u sustav upravljanja. Vrijednost volontera u motivacijskom smislu očituje se u pozitivnom ozračju koje stvaraju svojim doprinosom, unaprjeđuju socio-komunikacijsku dimenziju radu u ustanovi, a ujedno potiču prilike za nova prijateljstva, kao i mogućnosti za osobni rast i razvoj. Motivaciju za uključivanje volontera vide i u očuvanju tradicije, kao i u svrhu prevencije devastiranja prirode, a ne samo saniranja štete.

S obzirom na ulogu civilnog društva kao dionika socijalnog, ekonomskog i političkog razvoja te pokretača pozitivnih društvenih promjena, organizacije civilnog društva u svojstvu nositelja i partnera na projektu iznimno su motivirane za daljnje razvijanje volonterskih programa. Iskustva, znanja i vještine, stечene i razvijene u provedbi dosadašnjih projekata koji su za cilj imali uspostavu volonterske infrastrukture u zaštićenim područjima, čine značajan organizacijski resurs. Daljnja podrška umrežavanju dionika i facilitiranju procesa razvoja partnerskih odnosa te nastavak izgradnje volonterske infrastrukture i razvoj novih programa, prirodni su pravci djelovanja u procesu održivog razvoja zajednica.

Izazovi

Veći opseg administrativnih poslova u radnom opisu koordinatora volontera, prvenstveno zbog procedura prikupljanja potrebnih suglasnosti od strane zakonskih zastupnika, odnosno skrbnika mlađih (koji često nemaju ni prebivalište u gradu u kojem se nalazi ustanova socijalne skrbi), može se pokazati kao izazov u provedbi. Također, na razini iste ustanove, izazovi se mogu ogledati u potrebi stalnog osmišljavanja različitih načina za održavanje motivacije i pažnje korisnika u dnevnim aktivnostima, pa tako i u samom procesu volontiranja.

Stalni izazov za javne ustanove zaštićenih područja odnosi se na to kako vrijednost volontiranja u ustanovi podignuti na višu razinu, odnosno kako utjecati na to da ona postane zajednička vrijednost prepoznatljiva i važna upravljačkom tijelu, ali i svim zaposlenicima. Ukoliko bi ta dimenzija bila ostvarena, u praksi bi to značilo puno veću podršku u radu s volonterima. Predstavnici ustanova navode i permanentnu potrebu za jačanjem osobnih komunikacijskih kapaciteta i usavršavanjem socijalnih vještina, posebno u vrijeme rada s novim generacijama mlađih, koje nosi nove izazove.

Predstavnici škola kao najveći izazov u razvoju i provedbi volonterskih programa vide finansijsku i institucionalnu (ne)održivost, a drže da bi rješenje moglo biti u institucionalizaciji volontiranja, ali i strateškom umrežavanju i povezivanju, koje bi ujedno riješilo i problematiku pojedinačnih istupa u javnosti.

Organizacije civilnog društva izazove vide u nedostatku strateške finansijske potpore, koja bi osigurala održivost volonterske infrastrukture u smislu kontinuirane stručne edukacije u području jačanja profesionalnih kapaciteta i podrške procesu razvoja volonterskih programa, ali i njihove provedbe.

Izazov za sve uključene predstavlja još uvijek nedovoljna valorizacija volontiranja u hrvatskom društvu, kao rada na organizaciji i poticanju volontiranja unutar vodećih struktura.

Preporuke za održivost

Ukoliko je volontiranje prepoznato na razini politike organizacije i promovira se na razini ustanove kao jedna od organizacijskih vrijednosti, sudjelovanje učenika u volonterskim akcijama (ponekad i u vrijeme nastave) imat će podršku i veće razumijevanje ravnatelja i ostalog nastavnog osoblja. Ukoliko organizacija ima izrađen Pravilnik o radu s volonterima, to će zasigurno pomoći podizanju vrijednosti volontiranja na višu organizacijsku razinu. U svrhu boljeg razumijevanja dobrobiti volontiranja na razini organizacije, prijedlog je da se osim obuke za koordinatora volontera, organiziraju i informativne radionice o značaju i vrijednosti volontiranja i za ostalo nastavno osoblje škola, kao i ustanova socijalne skrbi te zaposlenike javnih ustanova zaštićenih područja.

Sama činjenica postojanja Volonterskih klubova na razini škola preduvjet je i pretpostavka daljnog razvoja i održivosti školskih volonterskih programa.

Ustanova socijalne skrbi volontiranje definira i kao specifičan odgojni alat, a održivost se ogleda u činjenici da je on sastavni dio odgojnog procesa.

Javne ustanove zaštićenih područja smatraju da bi održivost trebala osigurati lokalna i međuzupanijska umrežavanja te izrada strategija razvoja volonterskih programa. Izrada strategija ujedno bi pomogla, da se percepcija javnih ustanova u javnosti promijeni te da ih se više ne doživljava samo kao ustanove koje dobivaju novac, nego i kao subjekte koji doprinose lokalnoj zajednici.

Organizacije civilnog društva prepoznaju potencijal održivosti dalnjim radom na razvoju partnerstva i umrežavanju međusektorskih resursa, koristeći svoja znanja i vještine u stvaranju novih vrijednosti i društvenog kapitala.

ULOGA KOORDINATORA VOLONTERA – PRAĆENJE I PODRŠKA VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI

Koordinator volontera je osoba koja vodi volontere, njihove programe i razvoj suradnje za volontiranje u školi, ustanovi socijalne skrbi, javnoj ustanovi zaštićenih područja, organizaciji civilnog društva. Budući da predstavlja važnu ulogu u organizaciji, na tom mjestu trebala bi biti osoba s odgovarajućim kompetencijama i osobinama. Uloga koordinatora je dvojaka: s jedne strane, značajno doprinosi motivaciji volontera i djelatnika institucije, dok je s druge strane, koordinator tu da razvije i njeguje dobre odnose s drugim organizacijama u zajednici. Iz toga slijedi da koordinator ima i ulogu svojevrsnog ambasadora svoje organizacije prema široj zajednici, ali i ulogu mentora mladim volonterima.

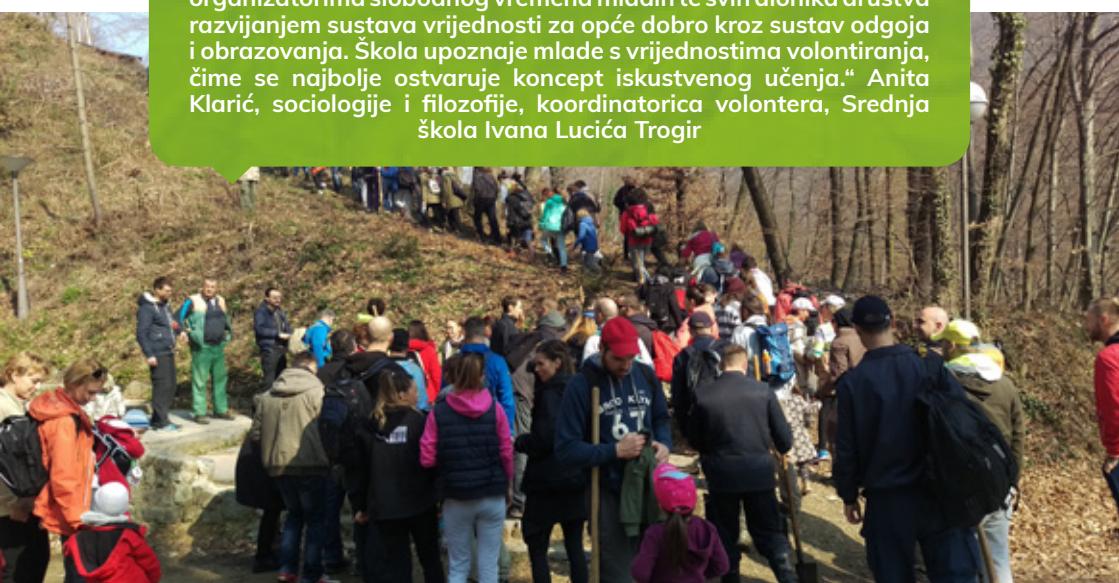
Da bi mogao ispuniti te zahtjeve, koordinator volontera treba imati sustav vrijednosti i kompetencije potrebne za ostvarivanje tih uloga. Osobne i stručne kompetencije pomoći će mu u prepoznavanju vrijednosti i potreba učenika koji se odlučuju za volontiranje, kao i u pomaganju da se realiziraju kroz volontiranje. Istraživanja i iskustvo pokazuju da o mjeri u kojoj učenici volonteri zadovolje svoje potrebe, ovisi i hoće li ponovno volontirati. Zahvaljujući samoj prirodi procesa volontiranja dolazi do međusobne razmjene, čiji je rezultat jačanje osobnih kapaciteta, kako volontera tako i samog koordinatora - mentora.

Dosad su koordinatori volontera u školskom volontiranju bile uglavnom osobe iz stručnih službi, no sve je više motiviranih profesora i nastavnika čiji je osobni entuzijazam glavni pokretač školskih volonterskih programa. Bez obzira na struku, visoko motivirane osobe bit će bolji koordinatori i mentori. Svoj entuzijazam prenijet će na učenike volontere, čime će oni stići korisno i ispunjavajuće iskustvo i rado ponovno volontirati. Uloga koordinatora volontera profesorima omogućava ostvarivanje dubljeg odnosa s učenicima, čime jedni i drugi dobivaju više od uobičajenog boravka na nastavi. Osim što će koordinatori učenike upoznati s pojmom i mogućnostima volontiranja, osigurat će im uvjete za volontiranje, stalnu podršku i poticaj te način da se njihov rad prizna i vrednuje.

„Dobrobiti volontiranja za školu vidim kroz osobni rast i razvoj te stjecanje socijalnih kompetencija djelatnika škole. Također ga vidim u promociji takvih programa pri upisu novih učenika, kao i samoj promociji škole. Posljedica je i dobar i cijenjen status u lokalnoj zajednici.“ Branka Dumanić, prof. geografije, tal. jezika i književnosti, koordinatorica volontera, Srednja škola Ivana Lucića
Trogir

„Otvaranje obrazovne institucije prema neprofitnim organizatorima slobodnog vremena mladih te svih dionika društva razvijanjem sustava vrijednosti za opće dobro kroz sustav odgoja i obrazovanja. Škola upoznaje mlade s vrijednostima volontiranja, čime se najbolje ostvaruje koncept iskustvenog učenja.“ Anita Klarić, sociologije i filozofije, koordinatorica volontera, Srednja škola Ivana Lucića Trogir

KORACI U OSMIŠLJAVANJU I PROVEDBI ŠKOLSKIH VOLONTERSKIH PROGRAMA U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

– ISKUSTVO PROJEKTA

Kvaliteta školskih volonterskih programa proizlazi iz pomnog promišljanja svakog njegova elementa i koraka u razvoju. Klasične korake ciklusa upravljanja volonterima dopunili smo iskustvima iz projekta VOLontlraj za PRIRODU, VOLontlraj za SEBE!, kako bi drugima olakšali put kroz proces uspostave i provedbe školskih volonterskih programa u zaštićenim područjima.

Koraci u osmišljavanju i provedbi školskih volonterskih programi u zaštićenim područjima

FORMIRANJE PROJEKTNOG TIMA I RAZVOJ
PARTNERSTVA

EDUKACIJA KOORDINATORA VOLONTERA

OSMIŠLJAVANJE I IZRADA VOLONTERSKIH
PROGRAMA

INFORMIRANJE I REGRUTACIJA ŠKOLSKIH
VOLONTERA

EDUKACIJA ŠKOLSKIH VOLONTERA

PRIPREMA VOLONTERSKIH AKCIJA

PROVEDBA VOLONTERSKIH AKCIJA

FACILITACIJA PARTNERSKIH ODNOSA
I KOMUNIKACIJA S JAVNOŠĆU

EVALUACIJA VOLONTERSKIH PROGRAMA

FORMIRANJE PROJEKTNOG TIMA I RAZVOJ PARTNERSTVA

Kod specifičnih oblika volontiranja, kao što je školsko ili inkluzivno volontiranje, nužno je jasno specificiranje motivacije, potreba, očekivanja, kapaciteta i uloga svih uključenih organizacija. Kako bi se uredili međusobni odnosi, preporučuje se precizno definiranje uloga i obveza kroz sklapanje partnerskih sporazuma, te kontinuirana i otvorena komunikacija.

Uloge pojedinih organizacija u pripremi i provedbi školskog volontiranja mogu biti različite. U okviru projekta VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za ŠEBE! partneri su imali sljedeće uloge:

Javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjem:

- definiranje potreba zaštićenog područja, opisa poslova volontera, davanje inputa za izradu volonterskog programa
- pružanje informacija o zaštićenom području i situaciji na terenu
- informiranje volontera o ponašanju u zaštićenom području
- osigurati stručne osobe koje na terenu mogu objasniti konkretnе poslove - što će raditi i na koji način
- logistička podrška tijekom volonterskih akcija
- zahvala volonterima – usmena zahvala od strane ravnatelja ili drugih odgovornih osoba, pismena zahvalnica, promotivni materijali za volontere.

Odgajno-obrazovne ustanove/Ustanove socijalne skrbi:

- sudjelovanje u razvoju volonterskih programa, identifikaciji opisa poslova koji su svojim sadržajem, obimom i trajanjem najprimjereniiji za školski uzrast
- identificiranje, pozivanje i motiviranje potencijalnih volontera na sudjelovanje te selekcija volontera
- definiranje najpogodnijeg vremena i prostora za edukaciju te volonterske akcije u kontekstu drugih obaveza (školskih natjecanja, krizme) te mogućnosti izostanaka sa nastave tijekom školske godine
- komunikacija s volonterima i njihovim roditeljima/skrbnicima, informiranje o edukacijama, volonterskim akcijama
- prijavljanje suglasnosti roditelja/skrbnika
- pratnja tijekom volonterskih akcija, ali i primjer vlastitim radom na volonterskim akcijama.

Organizacije civilnog društva:

- osmišljavanje i provedba edukacije za koordinatora volontera
- definiranje elemenata volonterskih programa i njihovo strukturiranje
- informiranje i edukacija volontera putem radionica
- logistička organizacija volonterskih akcija
- popratna administracija - volonterski ugovori, vođenje evidencije volontera, volonterskih sati, putni nalozi
- cjelokupna koordinacija i komunikacija.

Uloge su dijelom bile unaprijed zadane samim projektom i raspodjelom proračuna među partnerima. Potpisivanje ugovora o volontiranju jedna je od administrativno - pravnih osnova za isplatu troškova putovanja, smještaja i prehrane volonteru, čime je partner na kojem je bio ovaj dio proračuna automatski postao organizator volontiranja i imao je obvezu izvještavanja ostvarenih volonterskih sati i povezanih troškova prema nadležnom ministarstvu (Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku).

EDUKACIJA KOORDINATORA VOLONTERA

Uspješno volontiranje je ono u kojem su nakon njegove provedbe zadovoljni i organizator volontiranja i volonter. Za organizaciju i provedbu učinkovitog volontiranja potrebno je da osobe koje rade s volonterima imaju određena znanja i vještine. Ona obuhvaćaju poznavanje zakonskog i administrativnog okvira volontiranja u Hrvatskoj, poznavanje ciklusa upravljanja volonterima te njegovih glavnih faza, razumijevanje značaja i uloge koordinatora volontera, razumijevanje i definiranje opisa posla volontera, poznavanje metoda i tehniku pronaalaženja volontera, poznavanje procesa odabira i kvalitetnog uključivanja volontera u organizaciju, razumijevanje važnosti orientacije i treninga volontera, razumijevanje procesa mentoriranja i supervizije volontera, svijest o nužnosti rada na razvoju komunikacijskih vještina koordinatora volontera ali i svih ostalih zaposlenika uključenih u rad s volonterima te razumijevanje osnovnih elemenata i tehniku evaluacije volonterskog angažmana.

Rad s mladima je specifičan, jer se radi o skupinama koje tek stječu znanja i radne navike, osamostaljuju se, upoznaju sa svojim interesima i talentima, razvijaju komunikacijske vještine, te razumijevanje međuljudskih odnosa i sustava društvenih vrijednosti. Stoga je važno da osobe koje koordiniraju volontiranje mlađih, uz motivaciju imaju i edukaciju iz područja upravljanja ljudskim resursima, što podrazumijeva rad na razvoju komunikacijskih i socijalnih vještina.

Osnovne edukacije za koordinatora volontera na godišnjoj razini periodično provode regionalni i lokalni volonterski centri <https://www.hcrv.hr/kontakti/mapa>. Povremene prilike za edukaciju pružaju i specifični projekti koje provode organizacije civilnog društva, škole, javne ustanove zaštićenih područja i druge slične skupine koje se bave razvojem i provedbom volontiranja. Često su ovi treninzi specijalizirani za specifične organizatore volontiranja, oblike volontiranja ili skupine volontera.

OSMIŠLJAVANJE I IZRADA VOLONTERSkiH PROGRAMA

Volonterski programi trebaju biti osmišljeni na temelju opisa poslova koji reflektiraju stvarne potrebe zaštićenog područja. Važno je da budu usklađeni s postojećim zakonskim okvirom u smislu zaštite prirode i okoliša, ciljevima zaštite te strateškim i drugim dokumentima zaštićenog područja (plan upravljanja, prostorni plan, pravilnik o zaštiti i očuvanju i sl.). Također, važno je da se volontiranje provodi na primjeren način te u vrijeme i na lokacijama koje ne ugrožavaju ni prirodu, ni sudionike volontiranja. Iako namjera volontiranja može biti pozitivna, ona može imati negativan utjecaj na prirodu, kao što je primjerice akcija pošumljavanja neprimjerenim vrstama ili na neprimjerenom području. Pri odabiru poslova i lokacija volontiranja treba promisliti je li za planirane aktivnosti potrebno dodatno dopuštenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike i drugih institucija ili vlasnika zemljišta.

Kako bi se sve navedeno osiguralo, u osmišljavanje volonterskog programa trebaju biti uključeni stručna služba i služba čuvara prirode zaštićenog područja. Potrebno je imati i konačno odobrenje i podršku ravnatelja javne ustanove zaštićenog područja za provedbu volonterskog programa.

Kod školskog volontiranja riječ je o osjetljivim skupinama volontera, stoga je potrebno dobro promisliti koji su poslovi primjereni za njihov uzrast te koja su njihova znanja i vještine, kao i očekivana razina motivacije za rad na terenu. Treba promišljati i o vremenu te trajanju volontiranja, kao i svim popratnim detaljima kao što su smještaj, prijevoz, prehrana, osiguranje i slično, vodeći računa o zakonskom okviru za volontiranje. U elemente razvoja volonterskog programa važno je uključiti njihove nastavnike i odgajatelje, kao i osobe koje poznaju mlade koji će volontirati, njihove navike, kapacitete te motivaciju. Dragocjena je i podrška ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova iz kojih dolaze volonteri. Prema Zakonu o volonterstvu, kod volontiranja maloljetnika organizator mora osobitu pozornost posvetiti zaštiti dobropitit zdravlja i čudoređa maloljetnih volontera i osigurati odgovarajuće uvjete prikladne njihovo dobi, kao i nadzor i podršku stručne osobe.

Temeljem svega navedenog, potrebno je izraditi cjeloviti volonterski program kao bazu za pomno promišljeno i dobro isplanirano volontiranje. Volonterski programi razvijeni u okviru projekta VOLONTIRAJ za PRIRODU, VOLONTIRAJ za SEBE! bili su usmjereni na jednodnevne i dvodnevne volonterske akcije za veće skupine školskih volontera, međutim školski volonteri mogu sudjelovati i u drukčijim volonterskim programima (kraći, duži, manji broj volontera i sl.).

Elementi volonterskog programa:

- naziv javne ustanove zaštićenog područja
- naziv škole/odgojne institucije, organizacije civilnog društva u partnerstvu s kojom se program provodi
- naziv volonterskog programa za školske volontere
- opis posla na kojem će volonteri raditi
- kompetencije koje kroz ovaj program želimo razviti kod volontera
- relevantnost opisa posla iz pozicije JU
- pokazatelj uspješnosti volonterskog programa iz perspektive JU, škole i volontera
- poziv za volontere kroz koji je sadržana poruka o potrebi JU i naglašen doprinos volontera
- opis mjesta volontiranja (lokacije)
- vrijeme volontiranja
- broj potrebnih volontera
- način orijentacije volontera (orijentacijski paket javne ustanove)
- način edukacije volontera za obavljanje posla (osobe i metodologija)
- način koordiniranja i supervizije volontera (osobe i uloge)
- nagrada/dobrobit koju će volonter imati za vrijeme uloženo u rad javne ustanove te kako će biti motiviran za daljnje volontiranje
- smještaj volontera
- prehrana volontera
- organizacija putovanja
- osiguranje volontera od nezgode
- alat potreban za rad
- neformalni dio programa, druženje nakon radnog dijela
- ocjena složenost provedbe volonterskog programa i mogućih rizika
- definiranje i procjena troškova provedbe volonterskog programa.

INFORMIRANJE I REGRUTACIJA ŠKOLSKIH VOLONTERA

Mladi često nisu upoznati s pojmom, kao ni mogućnostima volontiranja. U okviru projekta u partnerskim odgojno-obrazovnim institucijama organizirane su informativne radionice za veću skupinu potencijalnih volontera, kako bi ih se informiralo o projektu i motiviralo na uključivanje. Radionice su bile kratke, u trajanju od jednog školskog sata, informativne, ali i interaktivne, drugačije od regularne nastave. Takav pristup omogućio je da se mladi opuste, otvore za nove ideje i zainteresiraju za volontiranje. Na kraju radionice zainteresiranim učenicima podijeljeni su letak s informacijama o mogućnostima i uvjetima volontiranja u okviru projekta (gdje, što, kad će se raditi, koji su uvjeti za sudjelovanje) te prijavnica za volontiranje, koja je sadržavala i formular za suglasnost roditelja. Ti dokumenti zainteresiranim služili su kao promisliti žele li se uključiti, kao i da informiraju svoje roditelje i skupa s njima odluče hoće li se prijaviti. Ciljana skupina ovog projekta bili su mladi od 15 do 18 godina starosti, koji prema Zakonu o volonterstvu, moraju organizatoru dostaviti pismenu suglasnost roditelja za volontiranje. Naime, maloljetna osoba s navršenih 15 godina i starija maloljetna osoba, može sklopiti ugovor o volontiranju, odnosno volontirati, samo uz pisano suglasnost zakonske zastupnice ili zastupnika.

Organizaciju informativnih radionica trebali bi preuzeti nastavnici/odgajatelji. Oni bi trebali osigurati i prostor za održavanje (ucionica, knjižnica i sl.), informirati učenike o vremenu i mjestu održavanja, zainteresirati ih za dolazak te osigurati dopuštenje ravnatelja za dolazak vanjskih izlagača u školu (npr. predstavnika zaštićenih područja i/ili organizacija civilnog društva). Radionicama bi trebali prisustvovati i predstavnici zaštićenih područja, kako bi kroz svoja izlaganja potencijalne volontere direktno upoznali sa zaštićenim područjem i volonterskim programom u koji će biti uključeni.

Izlaganja trebaju biti sažeta i jasna, a njihova je zadaća informiranje o detaljima: gdje će seći, što će se raditi i s kojom svrhom, koliko će volonterska akcija trajati, koji troškovi će biti pokriveni, kakvi će biti uvjeti smještaja i prehrana te koje su obvezе volontera. Iako je putovanje legitiman motiv za uključivanje u volontiranje, potencijalnim volonterima potrebno je jasno objasniti koje su njihove dužnosti te naglasiti da nije riječ o ekskurziji ili školskom izletu.

Važno je napomenuti da je za provedbu projekata i aktivnosti koje nisu obuhvaćene redovitom nastavom i uključuju dolazak svih osoba koje nisu zaposlenici u školu, potrebno ishodovati dozvolu Ministarstva znanosti i obrazovanja, koje traži stručno mišljenje Agencije za odgoj i obrazovanje i na temelju njihovog mišljenja izdaje rješenje. Također, sve osobe koje će raditi s maloljetnim volonterima i ostalim osjetljivim skupinama, moraju imati potvrde o nekažnjavanju.

EDUKACIJA ŠKOLSKIH VOLONTERA

Prije samog odlaska na volontiranje neophodno je pripremiti mlade. Potrebno ih je educirati o tome što je volontiranje i zašto ljudi volontiraju, tko je volonter, koja su njegova prava i obaveze, što su zaštićena područja, zašto su ugrožena, što će i kako raditi tijekom volontiranja, kako komunicirati i surađivati s drugima i sl. Edukacija može uključivati i neka praktična znanja potrebna za volontiranje, odnosno obavljanje konkretnog volonterskog posla (primjerice, kako se obnavlja suhozid). Te edukacije važne su i u smislu međusobnog upoznavanja i povezivanja mlađih prije odlaska na volontiranje. Osim što kroz edukacije usvajaju nova znanja i vještine potrebne za sudjelovanje i rad na volonterskim akcijama, kroz njih dobivaju i dodatno samopouzdanje. Jačanjem socijalnih vještina pripremaju se ne samo za volonterske akcije, već za život.

Budući da se radi o edukaciji školskih volontera, bilo bi dobro da se ono provodi u školi, odnosno u njihovoj matičnoj ustanovi. Obveza nastavnika/odgajatelja - koordinatora volontera jest organizacija predavača (ako je potreban), učionice i zainteresiranih mlađih volontera. U edukaciji je, koliko je to moguće, potrebno izbjegavati klasična predavanja, odnosno, dodati im barem interaktivnije, radioničke metode. Poželjno je da se radionice rade s manjom grupom učenika (do petnaest), da se koriste različite metode rada, da budu interaktivne i potiču mlađe na aktivno sudjelovanje i izražavanje svog mišljenja. Ovisno o tematici i opsežnosti, optimalno trajanje radionice je do četiri sata s jednom pauzom od 15 do 20 minuta. Tijekom pauze poželjno je osigurati osjećenje (voće, sokove, kekse) te obratiti pažnju da se uzme što zdravija hrana, ali i ona koju mlađi vole. Potrebno je izbjegavati jednokratnu plastiku (budući da to predstavlja jedan od ciljeva edukacije o zaštiti okoliša) te uključiti učenike u razvrstavanje otpada nastalog na radionici. Rad s mlađima nosi svoje izazove u smislu zadržavanja njihove koncentracije, motivacije i suradnje. Ponašanje sudionika radionica, ali kasnije i samog volontiranja, može biti različito - ovisno o tome je li prisutan njihov nastavnik/odgajatelj, poznaju li predavače od ranije, poznaju li ostale sudionike od ranije i sl. Pojedinci često mogu imati značajan, negativan ili pozitivan, utjecaj na dinamiku čitave grupe i sam ishod radionica. Stoga je poželjno da osobe koje vode radionice imaju određenu pedagošku znanja te vještine i iskustvo facilitiranja. Osmišljavanje i provedbu dijela ili cijele edukacije mogu provesti i vanjski suradnici, stručnjaci u pojedinim temama (suhozidi, invazivne vrste, zaštićena područja, volontirane i sl.) ili vještinama (komunikacija, socijalne vještine, timski rad, rad s mlađima, rješavanje sukoba, facilitiranje i sl.), ali uz blisku suradnju s koordinatorom volontera iz odgojno-obrazovne ustanove iz koje dolaze volonteri.

PRIPREMA VOLONTERSKIH AKCIJA

Volontiranje u okviru projekta odnosilo se na jednodnevne i dvodnevne volonterske akcije u zaštićenim područjima. U njima je u prosjeku sudjelovalo 25 školskih volontera i devet predstavnika partnerskih organizacija koji su vodili volontere, ali i sami sudjelovali u akcijama.

Tijekom planiranja i pripreme za volontersku akciju, bitno je što ranije definirati koliko će i koji učenici sudjelovati. Selekciju provodi nastavnik/odgajatelj koordinator volontera. Uspjeh u školi ne bi trebao biti kriterij odabira. Moguće je primjerice, prednost dati onima koji su sudjelovali u svim edukacijskim radionicama, ili najmotiviranim učenicima. Iznimno je važna pravovremena informiranost roditelja/skrbnika o volonterskoj akciji i detaljima organizacije, kao i kontaktima koordinatora. Zbog zakonske obveze volonteri moraju imati potpisano suglasnost roditelja/skrbnika za volontiranje. Volonterima i roditeljima/skrbnicima treba dati jasne rokove za prijavljivanje sudjelovanja u akciji, krajnji rok za odustajanje od sudjelovanja te objasniti koje sve posljedice snosi organizator u slučaju kasnog informiranja o odustajanju (nemogućnost promjene osiguranja, plaćanje smještaja unatoč otkazivanju, onemogućavanje drugog volontera u odlasku na akciju i sl.). Osim što je organizatoru volonterske akcije bitno što prije dobiti broj i podatke svih sudionika volonterske akcije, bitno je i da se ti podatci (ako je moguće) ne mijenjaju. Ti podaci vrlo su važni za organizatora, budući da on za sve sudionike mora osigurati hranu, smještaj, prijevoz, osiguranje i zahvalnice te pripremiti volonterske ugovore. Svi ti organizacijski elementi iznimno su važni i zahtijevaju pripremu, neophodno ih je unaprijed dogоворити и не могу se provesti u zadnji trenutak. Ako se broj volontera mijenja u posljednji tren, organizatoru rastu troškovi i rizik od neispunjavanja uvjeta koje je dužan ispoštovati u skladu sa Zakonom o volonterstvu i drugim zakonima vezanim za računovodstvo i administraciju.

Poželjno je da organizator volontiranja nastavniku koordinatoru volontera prije same akcije dostavi na potpis upute i program volonterske akcije, kao i volonterske ugovore. Upute su bitne kako bi se volonteri što bolje pripremili za volontersku akciju, ali i samo putovanje te kako bi njihovi roditelji/skrbnici bili upućeni u sve organizacijske detalje.

Dužnosti organizatora volontiranja:

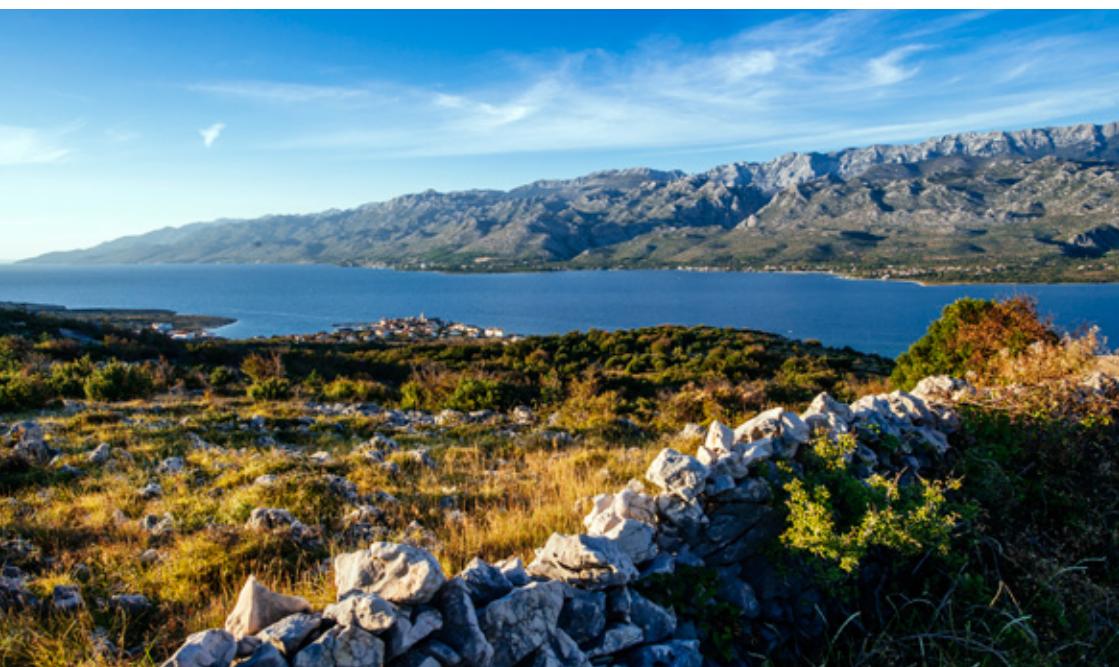
- pripremiti upute za volontere i program volonterske akcije
- pripremiti administrativne dokumente i pobrinuti se za njihovo ispunjavanje i pohranjivanje (potpisne liste, ugovori o volontiranju i sl.)
- osigurati volontere od nezgode
- osigurati alat za rad
- pokriti putne troškove prijevoza volonterima
- pokriti trošak prehrane volontera
- pokriti trošak smještaja volontera ukoliko je riječ o višednevnim volonterskim akcijama
- pripremiti zahvalnice / prigodne poklone za volontere
- izvjestiti nadležno ministarstvo o ostvarenim volonterskim satima putem godišnjeg izvješća (Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku).

Imajući na umu kako je krajnji korisnik za kojeg se provodi volontiranje u ovom slučaju zaštićeno područje, javna ustanova koja njime upravlja, logikom Zakona o volontiranju je organizator volontiranja te bi trebala preuzeti navedene dužnosti i pokriti povezane troškove. Međutim, školsko volontiranje nosi svoje specifičnosti u kojem u praksi organizatora volontiranja predstavlja više organizacija istovremeno – javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem, odgojno obrazovna institucija (škola/Centar), organizacija civilnog društva.

Svaki od ovih sudionika može dogovorno preuzeti dio obveza. Međutim, važno je da se uloge i dužnosti svih sudionika jasno razgraniče i međusobno usklade već kod početka pripreme volonterskih akcija, kako ne bi došlo do nesporazuma te izostavljanja važnog zakonskog koraka ili administrativnog dokumenta. Treba imati na umu i da svaka od uključenih organizacija može imati drugačiji zakonski okvir te praksu administriranja i knjiženja troškova puta, prehrane, osiguranja, kao i da neke organizacije nisu u mogućnosti pokrivati te troškove za osobe koje nisu njihovi zaposlenici, što je slučaj s volonterima. Taj dogovor treba jasno i pravovremeno komunicirati i s administracijom uključenih organizacija. Konačni dogovor vjerojatno će diktirati s kojom organizacijom volonteri potpisuju ugovor o volontiranju, kome roditelji daju suglasnost, tko vodi i pohranjuje originalne potpisne liste, potpisuju li volonteri putne naloge i sl. Prilikom prikupljanja i pohrane dokumentacije važno je imati na umu i ispoštovati odredbe Direktive o zaštiti osobnih podataka.

U slučaju projekta VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! sredstva za sve direktnе troškove volonterskih akcija bila su u okviru proračuna Udruge Sunce, pa je ona vodila svu dokumentaciju i potpisivala ugovore s volonterima. Ostali partneri su imali manju, ali vrlo važnu ulogu u pomoći oko komunikacije s volonterima i roditeljima, pronalaska najadekvatnijeg prijevoza, smještaja, prehrane i slično.

Obvezni popratni administrativni dokumenti:

- potpisana suglasnost roditelja/skrbnika za volontiranje maloljetnih volontera
- suglasnost roditelja/skrbnika za snimanje te korištenje fotografija i video materijala maloljetnih volontera (TV, novine, društvene mreže, prezentacije, publikacije i sl.)
- suglasnost svih sudionika akcije za snimanje te korištenje fotografija i video materijala
- volonterski ugovor potpisani od strane odgovorne osobe organizatora volontiranja i volontera
- polica osiguranja za volontere tijekom akcije
- potpisna lista sa potpisima svih sudionika volonterske akcije
- putni nalog i izvještaj s puta potpisani od strane volontera (u slučaju organizacija civilnog društva i plaćanja smještaja za volontere)
- primjeri važnih dokumenata nalaze se u prilogu ovog priručnika.

PROVEDBA VOLONTERSKIH AKCIJA _____

Kako bi se volonterska akcija što bolje organizirala, osim administrativnog dijela, mora postojati i dobra komunikacija između svih uključenih u pripremu: organizatora volontiranja, koordinatora volontera, ali i volontera koji će sudjelovati u samoj akciji. U pripremi volonterske akcije bitno je planirati aktivnosti koje je moguće izvesti na terenu, u raspoloživom vremenu i imajući na umu kapacitete volontera, ali i nepredvidljive faktore kao što je promjena vremenskih prilika i slično. Realno planiranje je važno kako bi se tijekom akcije mogao završiti konkretni posao, te kako bi volonteri mogli odmah vidjeti učinak svog rada. Bolje je postaviti manje ambiciozne ciljeve i ostvariti više, nego da volonteri imaju osjećaj da su podbacili, da je njihov posao nedovršen ili da učinjeno nema smisla.

U školskom volontiranju bitno je voditi računa o vremenu održavanja neke akcije - izvan školske godine i u vrijeme praznika možda će biti teže motivirati učenike na sudjelovanje. Rad u zaštićenim područjima najčešće se odnosi na rad na otvorenom, pa bi za volonterske akcije trebalo odabratи godišnje doba koje ipak donosi manje rizika od prehlada, ozljeda i slično. U slučaju iznenadnog lošeg vremena, treba imati rezervni plan – mehanizam odgađanja akcije, prilagodbe programa akcije, definiranje mesta gdje se volonteri mogu privremeno skloniti u slučaju veće kiše, ili osigurati kabanice i sličnu zaštitnu odjeću.

U pripremi akcije organizatori volontiranja moraju biti spremni na vremenske uvjete najavljene za taj dan. Ukoliko se akcija provodi po jakom suncu i visokim temperaturama, bilo bi dobro organizirati postavljanje suncobrana ukoliko područje nije zaklonjeno od sunca. Također, ako u blizini nema pitke vode, odnosno ne postoji mogućnost punjenja boca, potrebno je osigurati baćve s pitkom vodom. Vrlo važan faktor je pribavljanje dovoljne količine hrane za sudionike akcije, a namirnice bi trebale biti zdrave i privlačne za školski uzrast. Gladan volonter je nezadovoljan i neučinkovit. Prilikom organizacije hrane i pića, treba razmisliti i o materijalima te načinu na koji su servirani. Jedan od glavnih problema u okolišu je plastika, a uzroci njenog pretjerano korištenje i neprikladno zbrinjavanje. Organizator treba biti primjer volonterima, stoga bi morao poduzeti sve korake kako bi se prilikom akcije izbjeglo korištenje plastičnih vrećica, jednokratnog pribora za jelo, plastičnih čaša i boca, pretjerane ambalaže i slično. Otpad koji svejedno ostane nakon akcije selektirajte (papir, plastika, staklo i sl.) i primjereno zbrinite. U te aktivnosti uključite i volontere. Da bi volonterska akcija prošla što opuštenije, potrebno je da volonteri koji se prijave na akciju ukažu na eventualnu potrebu za povećanim oprezom tijekom njihova boravka na terenu (postoji li alergija na hranu ili neke tvari iz okoliša u kojem će boraviti, prisutnost bolesti, ili potreba za uzimanjem lijekova).

Koordinatori volontiranja bi s volontерима prije odlaska na akciju trebali dogоворити правила ponašanja, posebno kad su u pitanju dvodnevne ili višednevne akcije. Jasno postavljena pravila ponašanja, koja uključuju i dogovor kada svи trebaju biti u svojem smještaju, zabranu konzumacije alkohola i slično, pojednostavljaju organizatorima volontiranja provođenje akcije. Potrebno je osigurati i dio vremena za obilazak parka, druženje i zabavu, jer ipak je riječ o mladima, kojima druženje predstavlja jedan od važnijih motiva volontiranja.

Kod volontiranja u zaštićenim područjima potrebno je sve uključene prije početka akcije upoznati s pravilima ponašanja u zaštićenom području, a poželjno je da te upute daju čuvari prirode. Dolaskom na područje održavanja akcije, koordinatori volontera trebaju sve sudionike upoznati s pravilima ponašanja, svrhom akcije i ulogom volontera. Organizatori volontiranja moraju biti upoznati s veličinom grupe koja dolazi, kako bi mogli pripremiti dovoljan broj alata i materijala potrebnih za akciju. Neophodno je imati definiranu logistiku rada, odnosno zadani posao razbiti na etape rada, manje zadatke te podijeliti volontere u manje grupe, ovisno o zadacima koji će im biti dodijeljeni. Poželjno je da svaka grupa ima mentora koji će im pomagati i usmjeravati ih prilikom njihovog rada, biti im pomoć i podrška. Bitno je definirati različite poslove u grupama, kako bi svaki volonter mogao pronaći nešto za sebe. Ako se nađe neki volonter kojem ništa od navedenog nije zanimljivo, motivirajte ga i uključite u logistiku – kao pomoć u donošenju vode, postavljanju sunčobrana, i sl. Koordinatori volontera i predstavnici zaštićenog područja trebali bi sami aktivno sudjelovati u provedbi akcije, kako bi motivirali sudionike te prema potrebi preraspodijelili zadatke (pokaže li se da nisu u skladu s kapacitetima pojedinih volontera). Za jačanje osjećaja zajedništva i vidljivosti akcije, dobro je da svi volonteri imaju iste majice, kape ili neke slične označe. Usmena zahvala vodećih osoba zaštićenog područja (ravnatelj, stručni voditelj, glavni čuvar prirode) i pismena zahvalnica nešto su što ne iziskuje puno vremena, a volonterima će još više ojačati osjećaj da su napravili nešto korisno i dati motivaciju za ponovno volontiranje. Eventualni promotivni materijali zaštićenog područja bit će im trajni podsjetnik na volontiranje i prirodu koju treba očuvati.

Provđenja akcije na kraju bi trebala biti uspješna i na zadovoljstvo volontera, koordinatora volontiranja i organizatora, ako su svi koraci planirani i provedeni u zajedničkoj suradnji i aktivnim uključivanjem svih strana.

FACILITACIJA PARTNERSKIH ODNOŠA I KOMUNIKACIJA S JAVNOŠĆU

Učinkovita i pravovremena komunikacija između svih partnera, sudionika u organizaciji školskog volontiranja vrlo je bitna kako bi se postigla dobra organizacija volontiranja i zadovoljstvo svih uključenih. Volontiranje u zaštićenim područjima često je nepredvidljivo zbog vremenskih prilika i potrebe za putovanjem, a rad s mladima zbog njihovog opuštenog, a ponekad i neodgovornog pristupa. U ovom obliku volontiranja česte su promjene situacije ili okolnosti u zadnji tren, čemu se treba prilagoditi, a za što je nužna dobra interna komunikacija između partnera u provedbi.

U komunikaciji prema vani treba imati na umu da za snimanje, objavljivanje i općenito korištenje fotografija i video snimaka maloljetnih osoba, treba imati pismenu suglasnost njihova roditelja/skrbnika, a kod osjetljivih skupina kao što su to korisnici Centara za pružanje usluga u zajednici, bilo bi poželjno da se lica korisnika snimaju iz veće daljine.

Volontiranje, posebno školsko, u Hrvatskoj sve više hvata zamah, ali je još uvijek u razvoju. Sve pozitivne priče i uspjehe potrebno je što više prezentirati unutar svojih organizacija i u široj javnosti, kako bi se poticalo i stvaralo pozitivno okruženje za daljnji razvoj volontiranja. Važno je da mladi shvate i dožive kako je njihovo volontiranje nešto vrijedno, pozitivno, prihvaćeno od društva i nešto što stvara bolje društvo za sve. Stoga svaki uspjeh koji ostvarite, svaku pozitivnu priču podijelite sa svojom okolinom, kolegama, medijima, a svaki neuspjeh iskoristite kao priliku za učenje i razvoj. Prepustite i mladima da na svoj način iskažu svoje osjećaje i doživljaj volontiranja, oni će na najbolji način prenijeti poruku drugim mladima u zajednici.

Rap pjesma školskog volontera o svojem iskustvu na projektu VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE!

Prekrasne šume
Pišu ove rime
Dobrodošli ljudi
Na novu povijest himne
Jezero se nalazi
U Zadarskoj i Šibensko-kninskoj županiji
Ljudi su smeće a parkovi su važniji
More kao vlažniji
Šume kao krasne
Jasne i basne
Voće kao slasne
Koje na drvetu raste
U Šibensko-kninskoj županiji
Kao dio grada Benkovca
I općina Pakoštane
Stankovci
Slijedi mi nastavci
Pirovac i Tisno
Bila je zima
Odma je sklisko
Pao sam nisko
Opalio se triskom
Jezero vransko
Zapravo krško je polje
Kada sam u prirodi
Odmah mi je bolje
Bit ču dobre volje
Zabilježeno 235 vrsta ptica
Čuo sam to
Začuđena lica
Sva šuma i zelenila
Za njih ču se molit
Neće ih pokorit
Zauvijek ih volit
Lijepo je to sunce
Dobra je ekipa

Lijepo su to šume
Dobra je to slika
Nadam se da vas neću izgubiti nikad
Samo nikad da se mogu slikati
Priroda izdati me neće
Mirisat ču to
Prekrasno cvijeće
Ljeto polako kreće
A već me sve od sunca peče
Vransko jezero
Čekam te upoznat
Lijepo će biti
O tebi nešto doznat.
Od jutra do noći
Znam gdje ču poći
Šumskim ulicama kročit
Zatvorit oči
Da ne budem očit
U more se umočit
Jedva čekam na Telašćicu doći
Da vidim kako će proći
Od jutra do noći
Vidjet ču svašta
Neću skrivat se ispod plašta
Bit ču u kratkim rukavima
Živjeti u ovim prekrasnim danima
Radit ču ono što kanim ja
Da, da, bit će dobro
Dobra stara vremena
Jer Telašćica ima tri temeljna fenomena
To rekla mi je
Jedna prekrasna žena
90 metara dubine

I prekrasne klime
No sada ispoao sam lumen
Bit će to dobro
Da, da, svima vam se kunem
Svježeg zraka punem
Da zdraviji budem
Moraš na prirodu pazit
Najbolje je mazit
Nikada ne gazit
Ništa, ništa loše
Jer loše će te pamtit
Loše će te progutat
Na lošu stranu odlutat
Veliki val potopio je oblatak
Jer veliki slape
Teci, teci, samo teci
Čuvat ćemo prirodu
Svojoj sretnoj djeci
Šume su stare kao stari meci
Ovu pjesmu smišljam
A ne piše mi u teci
Smeće ćemo bacat u vreći
Budi ponosan na sebe
A ti samo kreći.
Na svakoj cesti
Prekrasne su vijesti
U prekrasnim šumama
Ljuljamo se na gumama
Na svakom prekrasnom danu
Ne visim na ekranu
Živim u prekrasnom danu
I dobrobit mi je u planu.

Autor: Mihael Makko

EVALUACIJA VOLONTERSKIH PROGRAMA

Evaluacija provedbe volonterskih programa nužna je kako bi se bolje razumjele njihova relevantnost i uspješnost te unaprijedile njihova organizacija i provedba u budućnosti. Uspješnost se može evaluirati iz perspektive organizacija koje su sudjelovale u provedbi te samih volontera, stoga je već u fazi osmišljavanja volonterskih programa potrebno utvrditi koji su pokazatelji uspješnosti. Pokazatelji mogu biti kvantitativni ili kvalitativni i uključivati elemente kao što su primjerice broj volonterskih sati, duljina obnovljenog suhozida, broj očišćenih plaža, zadovoljstvo predstavnika organizatora suradnjom, zadovoljstvo volontera. Uspješnost se može mjeriti različitim metodama, putem razgovora, anketa, fokus grupe i sl.

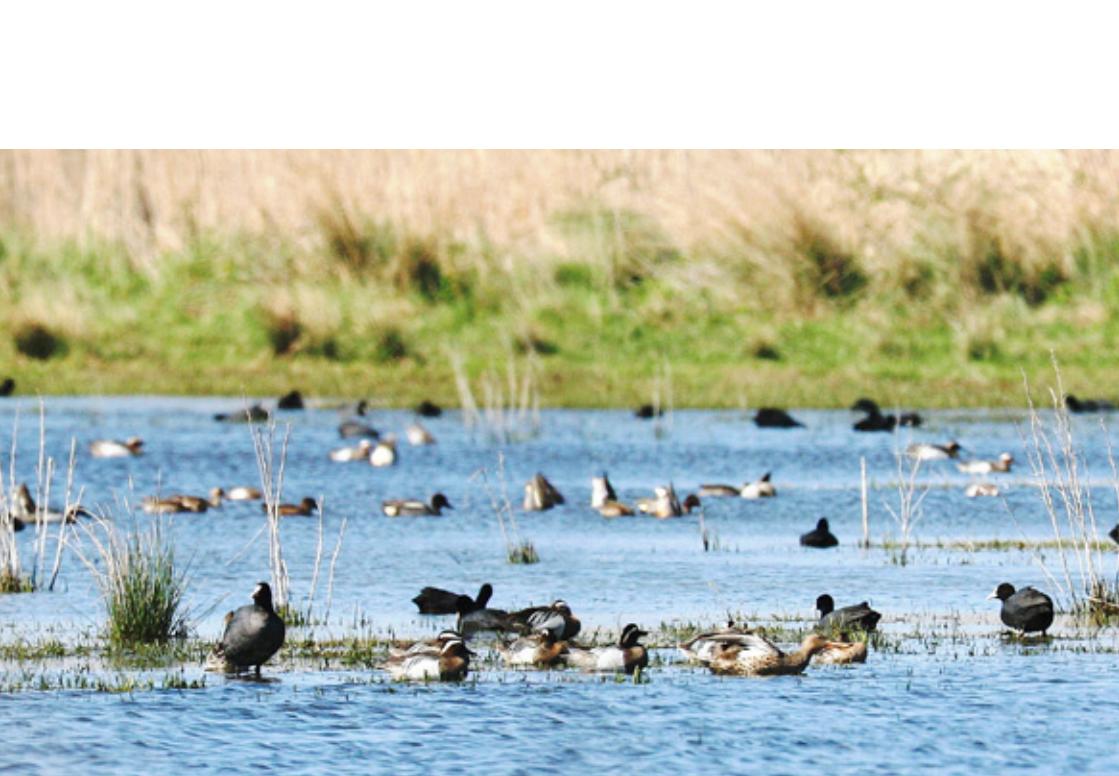
U okviru projekta VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE! evaluacija se provodila putem dviju internih evaluacijskih radionica na kojima su predstavnici partnera raspravljali o uspješnosti volonterskih akcija i cjelokupnog projekta te evaluacijom utjecaja projekta na ciljnju skupinu – školske volontere.

EVALUACIJA UTJECAJA PROJEKTA NA ŠKOLSKE VOLONTERE

Osnovni cilj evaluacije bio je osigurati kontinuirano praćenje učenika volontera (u dalnjem tekstu sudionika) za vrijeme provedbe projekta u svrhu provjere ostvarenja projektnih ciljeva, pokazatelja uspješnosti i predviđenih rezultata u praksi.

Specifični ciljevi evaluacije:

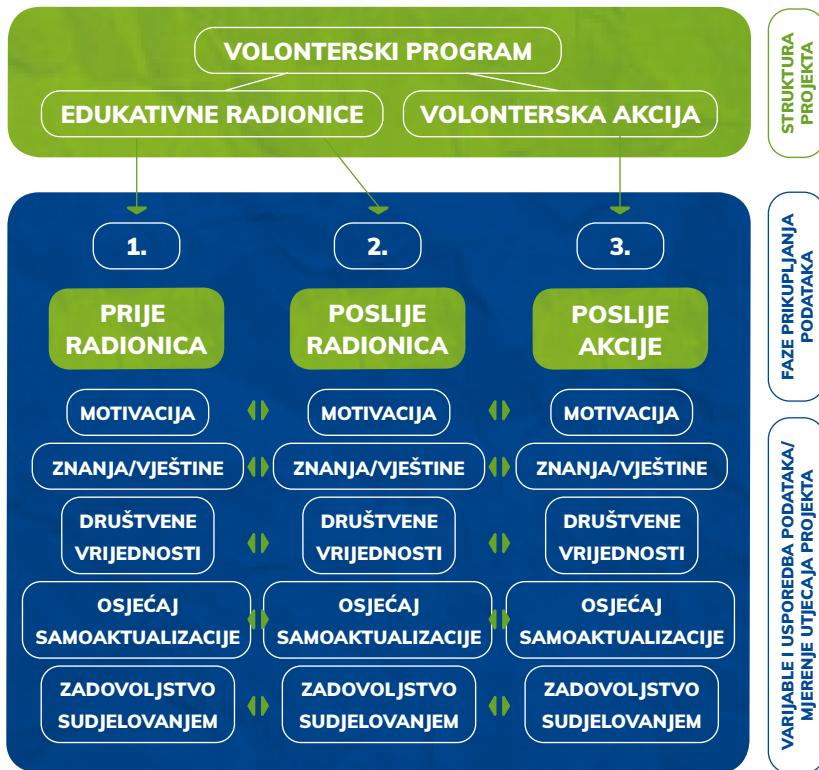
- izmjeriti i usporediti razinu motivacije sudionika za sudjelovanje u aktivnostima u odnosu na ciljeve i temu projekta kroz različite elemente unutar projekta
- izmjeriti i usporediti stupanj usvojenosti znanja, vještina i društvenih vrijednosti/stavova kod sudionika sukladno ciljevima i pokazateljima uspješnosti projekta, volonterskih programa te edukacijskih radionica
- izmjeriti i usporediti osjećaj samopoštovanja, samopouzdanja i samoaktualizacije kod sudionika kroz različite faze unutar projekta
- ispitati razinu zadovoljstva logističkom, programskom, kadrovskom organizacijom i društvenom interakcijom unutar projekta kod sudionika projekta.

Evaluacija je provedena putem longitudinalnog istraživanja (ožujak 2018. – svibanj 2019.), kvantitativnim metodološkim pristupom i metodom ankete. Primjer upitnika korištenog u istraživanju nalazi se u prilozima.

U istraživanje su bili uključeni svi školski volonteri u projektu, koji su sudjelovali na edukacijskim radionicama i volonterskim akcijama.

Istraživačke faze:

1. prije prve edukativne radionice
2. nakon zadnje edukativne radionice
3. nakon svake volonterske akcije

Konceptualna shema evaluacije

Konceptualna shema prikazuje strukturu provedenog evaluacijskog istraživanja volonterskog programa. Volonterski program se sastojao od dvije komponente: edukativne radionice i volonterske akcije. Podaci su prikupljeni u tri faze: (1) prije prve edukativne radionice, (2) po završetku zadnje edukativne radionice i (3) nakon svake volonterske akcije. Ispitivane varijable su: motivacija, stičena znanja/vještine, internalizirane društvene vrijednosti, osjećaj samoaktualizacije i zadovoljstvo sudjelovanjem na projektu. Prikupljene podatke bilo je moguće uspoređivati po fazama i/ili promatrati sveukupno.

Zaključci provedene evaluacije:

- Ispunjeni su projektni ciljevi u odnosu na ciljanu skupinu: povećan broj educiranih i osnaženih volontera srednjoškolaca za aktivno sudjelovanje i volontiranje u zajednici u sektoru zaštite prirode i okoliša.
- Ispunjena su i očekivanja sudionika od projekta za zabavom i druženjem, stjecanjem novih znanja i vještina te doprinosom prirodi, čime se potvrđuje dvosmjernost procesa volontiranja.
- Učenici volonteri značajno su usvojili ciljana specifična znanja (o volonterstvu, zaštiti prirode i socijalnim vještinama) i specifične vještine (transverzalne vještine, gradnja suhozida itd.).
- Učenici su osim usvojenih znanja i vještina dobili osjećaje zadovoljstva, sreće i trenutke za pamćenje te su se osjećali korisnima, radili na sebi i na odnosima s drugima.
- Došlo je do razvijanja transverzalnih vještina kod učenika volontera (tzv. soft skills).
- Rezultati evaluacije značajno pokazuju da volontiranje ima potencijal doprinosa osobnom osjećaju vrijednosti, učinkovitosti, korisnosti i cijenenosti pojedinca u odnosu na društvo.
- Projekt je doprinio internalizaciji dvije skupine ciljanih vrijednosti – prookolišnih i pro-društvenih vrijednosti.
- Osmišljeni i provedeni grupni volonterski programi u zaštiti prirode pokazali su se uspješnima za provedbu školskog volontiranja, ali i inkluzivnog volontiranja koje podrazumijeva uključivanje socijalno osjetljivih skupina.
- Učenici/-ice su zadovoljni svim projektnim elementima, ali u najvećoj mjeri ističu zadovoljstvo smještajem na volonterskim akcijama te mentorima iz Udruge Sunce i Lige za prevenciju ovisnosti, kao i svojim nastavnicima koordinatorima, što ukazuje na važnost koordinacije i pristupa volonterima.
- Suradnjom ostvarenom na projektu pokazalo se da je volontiranje u zaštiti prirode pogodan volonterski program, osim za školsko volontiranje i za inkluzivno volontiranje, koje podrazumijeva uključivanje socijalno osjetljivih skupina.

Što su školski volonteri dobili sudjelovanjem na projektu – izjave volontera:

- Dobio sam cijelo iskustvo volontiranja.
- Edukaciju i nova poznanstva, bilo je zanimljivo i zabavno.
- Nova iskustva i znanja, obećani program.
- Nova prijateljstva, znanja, samopouzdanje.
- Novo znanje, upoznao nove ljudе, zabavio se i izostao iz škole.
- Znanje, informacije, suhozid, srećа, zadovoljstvo.
- Prihvаćanje različitosti drugih.
- Znanje i nove prijatelje. Upoznala sam nove ljudе, zabavila se i saznala nešto novo i o sebi.
- Želju za volontiranjem, nova iskustva i prijateljstva.
- Dobila sam nove vrijednosti, više razumijevanja za druge, više ideja s kojima se može doprinijeti okolišu.
- Nova znanja o prirodi, volontiranju i međuljudskim odnosima.
- Nove smjernice za život.
- Puno toga, ne samo o prirodi već i o komunikaciji s drugim ljudima i timskom radu.
- Znanje i želju za spašavanjem okoliša te osviještenost što činim bacanjem jednog papirića na tlo.

EVALUACIJA VOLONTERA NA PROJEKTU

U projekt je bilo uključeno i četvero volontera u Ligi za prevenciju ovisnosti i Udrži Sunce, koji su sudjelovali u provedbi projektnih aktivnosti, posebno onih vezanih za edukaciju školskih volontera, provedbu volonterskih akcija i komunikaciju.

„Uključenjem u ovaj projekt otvorila su mi se brojna vrata za gdje poći dalje (uz vlastitu skoro završenu struku multimedijiskog tehničara): tako što smo kroz brojne radionice ne samo specifično promovirali temu volontiranja za spašavanje i čišćenje okoliša (u ovome slučaju parkova prirode i nacionalnih parkova Hrvatske), već promidžbom samog pojma volonterstva, smatram da smo potakli brojne mlade ljude na nove radne navike i slično. S temom volonterstva se nikad ne može pogriješiti. Iz vlastitog iskustva rada u Ligi za prevenciju ovisnosti znam kakve sve beneficije dolaze uz rad s mladima. Isto tako postoje brojne druge udruge ili akcije na koje se mlađi mogu priključiti; neki bi radili s mladima, neki sa starijima, a neki se brinuli o okolišu. Prvobitno je važno ono što damo našoj zajednici. Iako ne dobivamo nikakve materijalne dobitke (u većini slučajeva), ono što je dobrobit kod svih volontera je posebice rad na samome sebi, naravno uz pozitivne osjećaje koje dobijemo pridavanjem svoga vremena u različite dobre svrhe.

Što se tiče samog projekta na kojem sam radila uz druge koordinatorice i mentore, mislim da je sve odrađeno u potpunoj korektnosti i dobroj organizaciji. Nemam primjedbi za bilo kakav aspekt cijelog projekta, a da sam se zabavila, to sigurno da. Ono što sam dobila kao dobrobit je iskustvo u znanju i fizičkom radu, a isto tako i u komunikaciji i stupanju u kontakt s potpuno novim mlađim volonterima/ljudima koje nikad prije ovih radionica nisam upoznala. Uskoro se zbog studiranja selim u Zagreb, te koliko god mi je žao što neću moći prisustvovati ovakvim projektima ili općenito u Ligi, determinirana sam potražiti nekakvu novu udrugu, nebitno ako ta grupa radi s ljudima ili već na nečem drugom. Ovako sam se već dovoljno iskusila u različitim akcijama i slično da čemu god se priključila znam da će mi biti dobro. Sveukupni dojam cijelog ovog projekta me oduševio, nadam se da ću negdje u budućnosti moći ponovo iskusiti ovako nešto.“

Iris Bećica, volonterka na projektu VOLontraj za PRIRODU, VOLontraj za SEBE!

„Volonterstvo je za mene jedna od glavnih grana života koja me duševno izgradila posebice u zadnjih par godina, ali mi i omogućila da napredujem i sazrijevam u odraslu osobu. Uz široki spektar stvari koje me zanimaju, ekologija i briga o okolišu je jedna od njih. Spajajući to dvoje, dobila sam priliku volontirati na ovako divnom projektu. Kao najbitnije pozitivne stavke ovog projekta navela bih: dobar plan, izvrsnu provedbu uz otvorenu suradnju mladih, ali i mnoštvo novih znanja - što pruženih, što primljenih od drugih sudionika. Ovakav tip volontiranja gdje je pomiješano više generacija s različitim područja, pokazao se jako dobar za povezivanjem svih dobrih skupina ali i pružanje obostranog zadovoljstva i koristi. Također, za kraj - smatram da su i škole kao ustanove i parkovi kao oblik institucije imali jako velike koristi, dobili su novu educirano snagu, ali se priča proširila i na ostale.“

Iako je moja glavna uloga u projektu bila medijska podrška samog projekta te mentoriranje kao edukatora, smatram da sam samim time što sam po godinama bliža srednjoškolcima, uspjela doprinijeti na povezivanju dviju skupina te olakšati komunikaciju. Također sam fotografirala, snimala i bilježila najbitnije trenutke pomoću kojih smo uspjeli i promovirati projekt široj javnosti. To je na mene ostavilo jako lijep dojam i dalo mi mnogo vjetra u leđa za buduće projekte.“

Paula Srđanović, volonterka na projektu VOLontlraj za PRIRODU, VOLontlraj za SEBE!

PRILOZI

I. PRIJAVNICA I SUGLASNOST RODITELJA

PRIJAVNICA ZA SUDJELOVANJE NA PROJEKTU

OSOBNI PODACI	
Ime i prezime učenika/ce:	
Datum i mjesto rođenja:	
OIB:	
Škola:	
Razred i predmet:	
Osobni mobitel (broj):	
Mobilni redatelj (broj):	
Adresa stanovaštva:	
Učionica na koju idete:	
Učionica na koju volete:	
Potpis učenika/ce:	

Ovim putem izjavljam svu svoju intenciju za sudjelovanje na projektnim aktivnostima:

- Edukativno radionicu o volontiranju i društvenom utjecaju
- Edukativno radionicu o zaštiti okoliša i prirode
- Edukativna radionica o jačanju osobnih kapaciteta i socijalnih vještina
- Volonterске akcije u zadobinu području u trajanju jedan do dva dana

*Udruženje radionic je bilo organizirano u Skuli, a volonterske akcije u „Nestrašnolom parku Kriša“, „Parku prije Vranjskoj pećini“, „Parku prije Telodriće“ te „Parku prije Trokova“.

<p>Tijekom volonterskih akcija za sve sudionike potvrđeni su troškovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ prijevoza ✓ smještaja (Tijekom određenih akcija) ✓ hrane ✓ ulaza na rad ✓ organizacija <p>SUGLASNOST RODITELJA</p> <p>Razmatrajući i dojavivši depozitiju da moje predstavljeno imenovanu dijelu volontera na projektu "Volonterstvo za prorodaču, Volonterstvo za robo", Razmatrajući da će mi biti pružena potrebna organizacija i edukacija za sigurno i odgovorno izvođenje posvjerenih mi obaveza te da se od njega očekuje redovito prisustvo na planiranim aktivnostima, Razmatrajući da neće primati novčano naknade za učestvovanje u aktivnostima, a samo potrošaj za prevoz i državljanin pravila, a on-line i telefonskim komunikacijskim materijalima Udruga Suice i partnerima organizacije objektiva fotografije i vršenja aktivnosti u kojima sudjeluje i moje dijete.</p> <p>Ima i preuzeće roditelja/takozvanih zadupnika:</p> <p style="text-align: right;">Potpis:</p> <hr/> <hr/> <p>Datum: _____ , 2018.</p> <p>Ukoliko imate bilo kakvih pitanja, molite dodatne informacije ili želite porazgovarati s nasekom o volonterskom programu angazuju Vasog djeteta Vasog kontaktirajte nositelja projekta:</p> <p>Udruga za prirodu, okoliš i edukaciju razvoj Sunce   Obala HNP 7/II, 21 000 Split, Hrvatska   Kontakt: +385 21 360 000 / +385 21 360 0005   Tel: +385 21 360 000 / +385 21 360 0005   Faks: +385 21 317 254 www.sunce-hr.org</p>

II. VOLONTERSKI UGOVOR

Zelimo pokazati kako cijenimo vaš interes i namjere, te da čemo dati sve od sebe kako bi vaše volontarsko iskustvo bilo ugodno i krozno. Stoga temeljni Zakon o volontiranju (NN 22/13; u daljem tekstu Zakon) dana skupljamo slijedeći:

UGOVOR O VOLONTERIRANJU

Čl. 1.

Ovim ugovorom uređuju se odnosi između Udruge za prirodu, okoliš i ekološki razvoj Sunce, Split, Obala HNP 7/III (u daljem tekstu: Udruga Sunce, koja organizuje volontiranje i volontarske projekte), a načelnika općine Šibenik (u daljem tekstu: Načelnik općine Šibenik, koja organizuje volontiranje i volontarske projekte).

Čl. 2.

Predmet ovog Ugovora je volontiranje u okviru projekta „Volontari za PRIRODU“ (u daljem tekstu: za SEBE) – Škole volontarskih programi u zadanju podsticanja prirode, a koju promovira i potiče povratak u prirodu i život u prirodi, te uključivanje u volontiranje i rad u prirodi, te u obnovu i održavanje socijalnih vrednosti (u daljem tekstu: Projekat). Projekat će provoditi u partnerstvu sa Udrugom za preveridju ovisnosti, Oltenskom tehničkom školu, Središnjem školskim vrtićem Lutica – Trgovi Centrom za poslovne i kulturne aktivnosti, Šibenskom turističkom i kulturnom agencijom, Šibenskom turističkom i kulturnom "Nacionalnom parkom Krka", Jelenom ustanom, Park privredi Vršačkoj gori i Jelenom ustanom, "Park prirode Tešnjak". Projekat se finansira u okviru Operativnog programa „Učinkoviti i dugotrajni potencijal“ 2014.-2020. Evropski svojstveni fond za razvoj, a dobit će ulogu Vrata Europe.

Čl. 3.

U sklopu Projekta volontari će sudjelovati u edukacijskim radionicama i volontarskim akcijama u zadanju podsticanja prirode (na primjer na projektu). Tu su edukacijske radionice u koje će se volontar moli uključiti. Edukacijska radionica o volontiranju i javnom zagaranjanju, Edukacijska radionica o prirodi i životu u prirodi, Radionica o vlasništvoima prirode, Radionica o vlasništvoima prirode u zadanju podsticanja prirode volontari će sudjelovati u sljedećim pozivnicima: kreiranje i izdavanje vegetacijskih i vodeničkih planova, obavljanje radova u prirodi, obavljanje radova u prirodi, obavljanje viganja i razvještavanje monarh općeg nanesenja na prirodu, mehaničko uklanjanje invazivnih i drugih nepoželjnih vrsta, izraditi unutarnje pojedostavljene infrastrukture – bojare kupe, stolovi, pomočnica, skulpture itd. i drveni skele.

Čl. 4.

Udruga Sunce se kao koordinator Projekta, a u suradnji s projektnim partnerima, obvezuje volontarički obvezati:

- edukaciju, superedukaciju i mentorstvo za sudjelovanje u volontarskim akcijama;
- upoznavanje s učinkima prirodnosti i aktivnostima koje će obavljati;
- organizaciju i pokrećivanje troškova prijevoza, i prehrane tijekom putovanja i volontarske akcije;
- organizaciju i pokrećivanje troškova osiguranja od nezgode tijekom putovanja i volontarske akcije;
- alat za sudjelovanje u volontarskim akcijama;
- zaštiti prirodnost i osobni podatci.

Čl. 5.

Udruga Sunce se kao koordinator Projekta, a u suradnji s projektnim partnerima, obvezuje poduzeti potrebne mjeru u svrhu ostvarenje osobnosti volontara tijekom volontiranja. Volonteri se obvezaju dogovorno ponosati prema vlastitim zastupljima i sigurnosti tijekom volontiranja kao i legitnosti ostalih subjekata volonterske akcije. Također se obvezuju na potpisivanje pravne ponude/zahtjeva u

zahtiješenom području te da svojim ponalaženjem u lokalnoj zajednici neće narušiti stetu ugledu projektnih partnera.

III. UPUTE VOLONTERSKA AKCIJA PP BIOKOVO

<p>Volonterska akcija "Mladi u obnovi suhosišta i puteljaka"</p> <p>Subotica, 27.10.2018. godine, Park prirode Biokovo</p> <p>Plan događanja i informacije za sudionike</p> <hr/> <p>Volonterska akcija organizira se u okviru projekta „Volontari za prirodu, volontari za sebe – školski volonterski program u zemljama područja“ Cilj akcije je polaganje živog zidu u Parku prirode Biokovo otvorenim, ali i obnovljenim puteljkama do čega će sudionici učestvovati u obnovi suhosišta i puteljaka. Suhosišta su važna kulturna baština i stanica za mnoge vrste. Tijekom volonterske akcije sudionici će pomandi u krijući i očuvanje vegetacije koja je obrazila suhosište i puteljke te obnoviti pojedine djelove. Volonterska akcija će biti organizirana u Kordić botanički vrt. Radova na tom dijelu će biti vrlo malo, ali nama neće smetati za volontersku akciju.</p> <p>Svih sudionicima volonterske akcije je osiguran prijevoz, snježnički, prehrana i osiguranje od negade. U svrhu administriranja svih troškova te uskladjenosti sa Zakonom o volonteringu, sudionici će s voditeljem projekta, Udrugom Sunce potpisati ugovor o volontiranju.</p> <p>Prijave:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sudionici je organizator prijevoz autobusom do Makarske, odakle dalje krećemo za Park prirode Biokovo na put. • Molimo roditelje/arkitekte da osiguraju prijevoz do polaznog mjestu okupljanja u Split/Trogir navedenog u dolje u programu akcije te njihovo preuzimanje po povratku. <p>Smještaj i prehrana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smještaj pubnivanja osiguran je ručak za sve sudionice akcije kao i osvježenje tijekom same akcije. <p>Osiguranje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sudionici će tijekom putovanja i na samoj akciji biti osigurani od negode. Osiguranje uključuje i hospitalizaciju u slučaju negode. <p>Priprema za putovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provjeriti prognozu vremena prije samog putovanja (ponajprije adekvatnu vremensku prognozu daje Hrvatske hidrometeorološke ravnateljice) i prepričati se da je rad, kabarica i isbran. • Radni alat, rukavice i kape su osigurani od strane organizatora.
--

1

Radne grupe	
1.	lka + voditelj (Sunce), lka + Dragodida obnavljaču suhosišta
2.	lka + voditelj (Sunce, Lika) obnavljaju edukativne tabele na početku staze (brusefije i lakerage talebi) te uređuju stazu do prethodno navedenog mesta okupljanja
3.	lka + voditelj (Sunce), lka + Dragodida obnavljuju suhosišta
4.	lka + voditelj (Sunce, Lika) + Dragodid sklađu puteljak i obnavljuju suhosišta

Napomena: označke 1, 2, 3, 4 su slike fotografija mesta i radnih zadatka koje se nude na kraju ovih uputa.

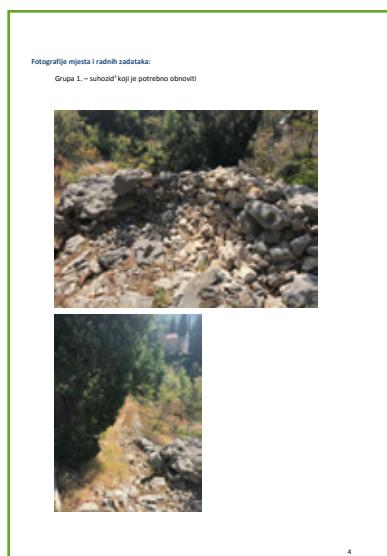
Kontakt osoba:

- Suradnica na projektu, Josipa Ursić, Liga za prevenciju ovisnosti, mobitel: 091 311 7081
- Suradnica na projektu, Mirenda Šmarac, Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, mobitel: 098 745 44 00
- Suradnica na projektu, Krešimir Kozmić, Rosandić, Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, mobitel: 091 579 4987
- Komunikator na projektu, Marin Špetić, Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, mobitel: 099 436 3221

2

<p>Program volonterske akcije:</p> <p>Subotica, 27.10.2018.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%;">07:</td> <td>Ik sudionika autobusom iz Trogira</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• Okupljanje sudionika na ugbliduštu kod ulaza iz autobusnog kolodvora u Trogiru</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">08:</td> <td>Ik sudionika autobusom iz Splita</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• Okupljanje sudionika na ugbliduštu kod ulaza u trgovacki centar Joker (sjeverna ulaz kod Mr. Donaldsa) (Sveti Petar)</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">08:15</td> <td>Prevoz sudionika u Makarsku</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• Organizirano osjećanje tijekom vožnje u autobusu</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">09:15</td> <td>centru PP Biokovo</td> </tr> <tr> <td></td> <td>• Prijavljanje sudionika i uveden u volontersku akciju</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">09:30</td> <td>Ik u botanički vrt Kordić i početak volonterske akcije (potpuna volonterska i četiri volonterske grupe)</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">09:30</td> <td>Prevoz sudionika u Makarsku</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">13:30</td> <td>(Glavni PP Biokovo će dostaviti ručak na mjesto volonterske akcije)</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">13:00</td> <td>zak. volonterske akcije</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">13:30</td> <td>Prevoz sudionika u Makarsku, ulica Rame Vlasta (Biokovo)</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">13:30</td> <td>Počela - zahvaljujući i poklonu volonterima, slikanje, s organizatorima i članovima PP Biokovo</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">14:00</td> <td>Prevoz sudionika u Makarsku, nastavak puta za Split</td> </tr> <tr> <td style="width: 10%;">14:15</td> <td>Prevoz sudionika u Split</td> </tr> </table> <p>*Program je podložan manjim promjenama sukladno vremenskim prilikama i tempu rada sudionika</p>	07:	Ik sudionika autobusom iz Trogira		• Okupljanje sudionika na ugbliduštu kod ulaza iz autobusnog kolodvora u Trogiru	08:	Ik sudionika autobusom iz Splita		• Okupljanje sudionika na ugbliduštu kod ulaza u trgovacki centar Joker (sjeverna ulaz kod Mr. Donaldsa) (Sveti Petar)	08:15	Prevoz sudionika u Makarsku		• Organizirano osjećanje tijekom vožnje u autobusu	09:15	centru PP Biokovo		• Prijavljanje sudionika i uveden u volontersku akciju	09:30	Ik u botanički vrt Kordić i početak volonterske akcije (potpuna volonterska i četiri volonterske grupe)	09:30	Prevoz sudionika u Makarsku	13:30	(Glavni PP Biokovo će dostaviti ručak na mjesto volonterske akcije)	13:00	zak. volonterske akcije	13:30	Prevoz sudionika u Makarsku, ulica Rame Vlasta (Biokovo)	13:30	Počela - zahvaljujući i poklonu volonterima, slikanje, s organizatorima i članovima PP Biokovo	14:00	Prevoz sudionika u Makarsku, nastavak puta za Split	14:15	Prevoz sudionika u Split
07:	Ik sudionika autobusom iz Trogira																															
	• Okupljanje sudionika na ugbliduštu kod ulaza iz autobusnog kolodvora u Trogiru																															
08:	Ik sudionika autobusom iz Splita																															
	• Okupljanje sudionika na ugbliduštu kod ulaza u trgovacki centar Joker (sjeverna ulaz kod Mr. Donaldsa) (Sveti Petar)																															
08:15	Prevoz sudionika u Makarsku																															
	• Organizirano osjećanje tijekom vožnje u autobusu																															
09:15	centru PP Biokovo																															
	• Prijavljanje sudionika i uveden u volontersku akciju																															
09:30	Ik u botanički vrt Kordić i početak volonterske akcije (potpuna volonterska i četiri volonterske grupe)																															
09:30	Prevoz sudionika u Makarsku																															
13:30	(Glavni PP Biokovo će dostaviti ručak na mjesto volonterske akcije)																															
13:00	zak. volonterske akcije																															
13:30	Prevoz sudionika u Makarsku, ulica Rame Vlasta (Biokovo)																															
13:30	Počela - zahvaljujući i poklonu volonterima, slikanje, s organizatorima i članovima PP Biokovo																															
14:00	Prevoz sudionika u Makarsku, nastavak puta za Split																															
14:15	Prevoz sudionika u Split																															

3

4

Grupa 2. – suhozid^a koji je potrebljeno obnoviti

Grupa 2. – staza^a koja vodi do prethodno navedenog suhozida

IV. EVALUACIJSKI UPITNIK

Upitnik koršten u evaluacijskom istraživanju – ciljna skupina: Školski volonteri

^aU ovim tri fazi primjenjen je isti upitnik, u izmijenjenoj formaciji sivo označenih pitanja u fazi 2 i 3 te dodatna pitanja za fazu II (pitanja 7 i 8) te fazu III (pitanja 9 i 10)

UPITNIK

Štara (da je zadnja slova imena, datum rođenja brojem): _____

SPOL: M Z

DOR:

ŠKOLA/CENTAR:

1) Učenje tehnika i klasa Split

2) Centar za podmladak učenja i razvoja

3) Srednja škola hrvatske Lazio-a Trogir

1. Zamisliš li se kako mogu raspodjeliti Zelje/putovac za:

(1=verno, 4=neverodljivo, 7=kratko istražujući)

zadovoljstvo na ovoj putnici	1	2	3	4	5	6	7
zadovoljstvo je potrebno	1	2	3	4	5	6	7
veličinom putnica	1	2	3	4	5	6	7
zadovoljstvo je potrebno razvedjeti	1	2	3	4	5	6	7
rad na sebi, usvajanje novih znanja i vještina	1	2	3	4	5	6	7
doprinos drah u razvedjivanju putnica	1	2	3	4	5	6	7

2. Kako se osjećate nakon istraživanja na ovom projektu?

2.1. Faza 2 – Žao mi je da je dobrobiti sudjelovanjem na ovom edukativnom radionicama!

2.2. Faza 3 – Žao mi je da je dobrobiti sudjelovanjem na ovom projektu!

projekt nije učinkovit u stvaranju pozitivnih	1	2	3	4	5	6	7
osjećam se snažno i sasvim zadovoljni	1	2	3	4	5	6	7
Znam kdo je osnivač države i koga mu je srčko	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su preuzele obveznike	1	2	3	4	5	6	7
Šepnjaju li sam dobrobiti volontiranja	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su preuzele obveznike i koliko ih je	1	2	3	4	5	6	7
Upravljanje s pojmom javnog zagospodarstva	1	2	3	4	5	6	7
Razumjem važnost učenja historijskih predmeta	1	2	3	4	5	6	7
Poznavam pravne predmete i kakim je područjem povezani	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su preuzele obveznike i koliko ih je	1	2	3	4	5	6	7
Poznavam pravne predmete i kakim je područjem povezani	1	2	3	4	5	6	7
Želim mi je učenje i aktivni putovanje u Hrvatsku	1	2	3	4	5	6	7
Razumjem važnost učenja kultura bud time	1	2	3	4	5	6	7
Znam kdo su učenici i koga je njihova vlastnost	1	2	3	4	5	6	7

3. Projekti nisu učinkoviti u stvaranju pozitivnih

(1=verno, 4=neverodljivo, 7=ne učinkoviti, 7= potpuno ne učinkoviti)

projekti nisu učinkoviti u stvaranju pozitivnih	1	2	3	4	5	6	7
osjećam se snažno i sasvim zadovoljni	1	2	3	4	5	6	7
Znam kdo je osnivač države i koga mu je srčko	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su preuzele obveznike	1	2	3	4	5	6	7
Šepnjaju li sam dobrobiti volontiranja	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su preuzele obveznike i koliko ih je	1	2	3	4	5	6	7
Upravljanje s pojmom javnog zagospodarstva	1	2	3	4	5	6	7
Razumjem važnost učenja historijskih predmeta	1	2	3	4	5	6	7
Poznavam pravne predmete i kakim je područjem povezani	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su preuzele obveznike i koliko ih je	1	2	3	4	5	6	7
Poznavam pravne predmete i kakim je područjem povezani	1	2	3	4	5	6	7
Želim mi je učenje i aktivni putovanje u Hrvatsku	1	2	3	4	5	6	7
Razumjem važnost učenja kultura bud time	1	2	3	4	5	6	7
Znam kdo su učenici i koga je njihova vlastnost	1	2	3	4	5	6	7

Grupa 3. – slaganje i obravljavanje putnika i suhozida^a

Grupa 4. – putnik koji je potrebljeno uvesti s obje strane^a

6

Znam što suči osjećaj socijalne vezine	1	2	3	4	5	6	7
Znam o različitim metodama rešavanja problema	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su tipični komunikatori i kop im je značaj	1	2	3	4	5	6	7
Znam koga su tipični komunikatori i kop im je značaj	1	2	3	4	5	6	7
Poznjam pravila i regulacije modelne radi u timu	1	2	3	4	5	6	7
Znam što suči o primeni kontaktnih poravnjava informacija	1	2	3	4	5	6	7

K. Faza 1 - Kakav je osjećaj Kako/zašto?

6.1. Faza 2 - Kakav se osjećaj u odnosu na sudjelovanje u projektu, odnosno kao član ove grupe mlađih volontera?

6.2. Faza 3 - Kakav je osjećaj u odnosu na sudjelovanje u projektu, odnosno kao član ove grupe mlađih volontera?

(X-om označi da je odgovor za svaki red – ukupno 5 odgovora)

vrijedne	1	2	3	4	5	6	7
imam čist depresiju							
imam čist depresiju							
kompleks							
drago mi je što sam njihov član/ka							

5. Drugi vidje dobrobitne grupe kojima pripadam kaz?!!

5.1. Faza 1 - Mladih de drugi (udi grupa mlađih koji sudjeluju u ovom projektu vide kaz?)

(X-om označi da je odgovor za svaki red – ukupno 4 odgovora)

vrijedne	1	2	3	4	5	6	7
postupne							
ubedljive							
pozitivne							

6. Kolika je osjećaj učinkovitosti učenja koga prenosi u okviru Zvjezd?

(1=potpuno ne učinkovito, 4=niti učinkovito, 7=izuzetno učinkovito)

osjećaj mod – preuzimanje dočekivanje kontakt	1	2	3	4	5	6	7
bezgođenje – preuzimanje novca	1	2	3	4	5	6	7
gospodarenje – državanje preuzimati statut	1	2	3	4	5	6	7
ubedljivost – izvan utjecaja na drugi i događaje	1	2	3	4	5	6	7
ime u vježbi – vođiti bes sloboda i relativnost	1	2	3	4	5	6	7
državljanske pravde – ispravljavanje nepravde i briga o državljane	1	2	3	4	5	6	7
kompanija – rad u kompaniji sačuvanje i drugih ljudi	1	2	3	4	5	6	7
sprječavanje onečišćenja – odčišće korištenje previdnih mjerama	1	2	3	4	5	6	7
političke prihvjeta	1	2	3	4	5	6	7

zagledjivoš s prirodom	1	2	3	4	5	6	7
očuvanje okoliša i krušarstvo	1	2	3	4	5	6	7

Dodatačna pitanja o zadovoljstvu za 2. fazu (izlazak s edukativnim radionicama)

7. Progred u kojem si mijeni zadovoljstvo/sa ovim elementima projekta?

(1 – nimalo zadovoljen/a, 4 – niti zadovoljen/a, niti nezadovoljen/a) 7 – izrazito zadovoljen/a)

Termina edukativnih radionica	1	2	3	4	5	6	7
Dobivajući znanje i informacije	1	2	3	4	5	6	7
Nudjeni rad na edukativnim radionicama	1	2	3	4	5	6	7
Vrednostne vrednosti	1	2	3	4	5	6	7
Društveni, drugim volonterima i veličenje	1	2	3	4	5	6	7
Svojim načinom rukovanja/komunikacijama	1	2	3	4	5	6	7
8. Kako bi jednom riječju opisao/la iskustvo sudjelovanja na edukativnim radionicama?							

Dodatačna pitanja o zadovoljstvu za 3. fazu (izlazak s volonterske akcije)

9. Progred u kojem si mijeni zadovoljstvo/sa ovim elementima projekta?

(1 – nimalo zadovoljen/a, 4 – niti zadovoljen/a, niti nezadovoljen/a) 7 – izrazito zadovoljen/a)

Termina edukativne radionice	1	2	3	4	5	6	7
Dobivajući znanje i informacije	1	2	3	4	5	6	7
Nudjeni rad na edukativnim radionicama	1	2	3	4	5	6	7
Vrednostne vrednosti	1	2	3	4	5	6	7
Edukativne akcije u cijeli	1	2	3	4	5	6	7
Prihvatanje idejnih spoznaja	1	2	3	4	5	6	7
Nudjeni organizacijski rad na temu	1	2	3	4	5	6	7
Mentorstvo i domaćinstvo na volonterskoj akciji	1	2	3	4	5	6	7
Organizatorski rad na volonterskoj akciji	1	2	3	4	5	6	7
Radionici na volonterskoj akciji	1	2	3	4	5	6	7
Prijevodom	1	2	3	4	5	6	7
Smještajem	1	2	3	4	5	6	7
Organizatorski rad na volonterskoj akciji	1	2	3	4	5	6	7
Svojim načinom rukovanja/komunikacijama	1	2	3	4	5	6	7
Socijalni vremenskim	1	2	3	4	5	6	7
Organizatorski rad na volonterskoj akciji	1	2	3	4	5	6	7

10. Kako bi jednom riječju opisao/la iskustvo sudjelovanja na ovom projektu?

KORIŠTENA LITERATURA

---

1. Milinković, D. i Jakl, Z. (2015): Priručnik za upravljanje volonterima u parkovima Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode , Zagreb.
2. Kamenko, J., Kovačević, M., Šehić Relić, L. (2016): Volontiranje - prilika za nove kompetencije: Vodič kroz inkluzivno volontiranje za organizatore volontiranja. Volonterski centar Osijek. Osijek.
3. Šimunković, G., Forčić, G., Milinković, D., Kamenko, J., Šehić Relić, L. (2014): Generacija za V - Zašto i kako organizirati volonterski program u školi? Volonterski centar Osijek. Osijek.
4. Zakon o volonterstvu. Narodne novine, 58/07, 22/13.
5. Djedović, M. (2016): Volonterski klub u domu za odgoj djece i mlađeži - primjer inkluzivnog volontiranja. Diplomski rad. Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
6. The Health Benefits of Volunteering: Recent Research (PDF) – Research on the benefits of volunteering. (Corporation for National and Community Service) Authors: Jeanne Segal, Ph.D. and Lawrence Robinson. Last updated: December 2018.
7. Why volunteer? – The benefits of volunteering, including benefits to your career. (Timebank) Authors: Jeanne Segal, Ph.D. and Lawrence Robinson. Last updated: December 2018.

Posjećene mrežne stranice:

1. <http://pp-grabovaca.hr/volunteering/>, posjećeno 25. travnja 2019.
2. <https://www.unv.org/volunteerism-and-global-goals> , posjećeno 15. travnja 2019.
3. <https://www.unv.org/swvr/volunteering-tool-social-integration-cities>, posjećeno 19. travnja 2019.
4. <https://www.hcrv.hr/>, posjećeno 04. srpnja 2019.
5. http://ss-obrtna-tehnicka-st.skole.hr/upload/ss-obrtna-tehnicka-st/newsattach/594/Kurikul_2018.-2019._pdf.pdf, posjećeno 05. srpnja 2019.
6. <https://www.helpguide.org/articles/healthy-living/volunteering-and-its-surprising-benefits.htm/> , posjećeno 02. svibnja 2019.
7. <https://www.unv.org/planofaction>, posjećeno 26. travnja 2019.
8. <http://unv-swvr2018.org/#sharing>, posjećeno 06. svibnja 2019.
9. <https://blogs.volunteermatch.org/engagingvolunteers/2019/03/27/when-a-volunteer-is-ok-but-not-ok/>, posjećeno 04. travnja 2019.

„Ne možemo uvijek mladima
pripremiti budućnost,
ali možemo mlade pripremiti
za budućnost“

Franklin Delano Roosevelt

„Volonteri ne dobivaju plaću
ne zato što ne vrijede,
već zato što su neprocjenjivi“

Sherry Anderson

UDRUGA ZA PRIRINU, OKOLIŠ I ODRŽIVI RAZVOJ

Sunce

BIOKOVO
Park prirode
Nature Park

KRKA
Nacionalni park
National Park

TELASĆICA
Park prirode
Nature Park

**VRANSKO
JEZERO**
Park prirode
Nature Park

Liga za
prevenciju
ovisnosti

CENTAR ZA PRIRINU, OKOLIŠ
I ODRŽIVI RAZVOJ